National Library 56257
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
SEP 23 1980
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

R103 1c/c/5

Second class mail registration number — 1689.

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 68 (2703) XXIX aastakäik | Neljapäeval, 11. septembril 1980 — Thursday, September 11, 1980 | Üksiknumbri hind 45 senti

Kanada põhiseaduse konverents ummikus

Provintsid nõuavad täielikke õigusi maapõuevarade üle

OTTAWA — Ottawas toimuv föderaalvalitsuse peaministri ja provintsivalitsuste peaministrite konverents kokkuleppe saavutamiseks Kanadale uue põhiseaduse moodustamiseks on taas jooksnud ummikusse. Nagu senistest läbirääkimistest nähtub, on provintsivalitsustele vastuvõtmatud föderaalvalitsuse ettepanekud mitmes tähtsamas küsimuses ning kokkuleppe võimalused möödunud kolmapäeva hommikul olid veel kaugel. Eriliseks tüliõunaks on Kanada maapõuevarandused, kuna provintsid nõuavad täielikku kontrolli ja omandiõigust nende varade üle, millega keskvalitsus ei taha nõustuda.

Nõupidamised Ottawas Kanada põhiseaduse äratoomiseks Inglismaa parlamendi juurest ja uue põhiseaduse moodustamiseks algasid Ottawas möödunud esmaspäeval. Arutusele tulevad 12 tähtsamat probleemi, kusjuures konverentsi esimestel päevadel käsitati maapõuevarade, senati reformi ja kommunikatsiooni küsimusi.

Esitatud seisukohtadest selgus, et föderaalvalitsuse seisukohti toetas peamiselt Ontario peaminister William Davis, kuna teised peaministrid olid peaminister Trudeau ettepanekute suhtes suuremal või vähemal määral kriitilised.

Maapõuevarade küsimuses lubas föderaalvalitsus provintsidele kaudse maksustamise õiguse maapõuevarade üle, millele aga eriti vastu vaidles Alberta peaminister Lougheed, kes leidis, et need kontsessioonid ei ole küllaldased ning

nõudis keskvalitsuselt kindlat garantiid, et provintsidelt ei „röövita" nende varandusi.

Mis puutub senati reformi, siis on keskvalitsus valmis senatit ümber organiseerima ning andma provintsidele suuremad võimupiirid senatis, kuid ta ei poolda seda, et provintsid nimetaksid ametisse kõik senaatorid. Briti Kolumbia peaminister Bennett samal ajal pooldab kõigi senaatorite nimetamist provintside poolt ning nõuab senatile ka veto õigust föderaalvalitsuse seaduste üle.

Kommunikatsiooni alal on keskvalitsus valmis provintside kontrolli alla andma telefoni kompaniid kuid mitte kaugekõnesid.

Ottawa tahab oma kontrolli alla jätta ka raadio- ja televisioonisaated. Kõik provintsid tahavad suuremat kontrolli kaabli-televisiooni üle kui Ottawa pakub ning Quebec nõuab endale kontrolli ka raadio- ja televisioonisaadete üle.

Konverentsil oli teisipäeval suureks sensatsiooniks konverentsi probleeme käsitava föderaalvalitsuse salajase memorandumi sattumine provintside peaministrite kätte. Memorandumis käsitati föderaalvalitsuse strateegiat põhiseaduse konverentsil, kusjuures eriti rõhutati provintside eriseisukohtade ärakasutamist ja kanada rahva ettevalmistamist keskvalitsuse ühepoolseks aktsiooniks kui provintsidega kokkulepet ei saavutata.

Sportlaste defilee Jõekääru staadionil toimunud rahvusvahelistel spordivõistlustel. Eestlased olid võistluste korraldajad, kuid defileest ja võistlustest võttis osa vähesel arvul eesti sportlasi.

Foto: J. Säägi

Suurmanöövrid Euroopa südames

Sõjaliste jõudude demonstratsioonid Lääne- ja Ida-Saksamaal

BONN — Läänerriikide sõjajõudude ülemjuhataja Euroopas Ühendriikide kindral Bernard Rogers mainis, et tema arvates ei plaanitse N. Liit invasiooni Poolasse, kuid Moskva võib oma sisemiste raskuste survel jatkata oma vallutuspoliitikat väljaspool oma mõjusfääri.

Kindral Rogers andis ajakirjanikele jutuajamise seoses NATO riikide suurte manöövritega, mis algasid Lääne-Saksamaa territooriumil vastukaaluna Varssavi Pakti manöövritele Ida-Saksamaal.

NATO manöövritest võtavad osa kuue riigi sõjaväeüksused kogusummas 250.000 kuni 300.000 mehelises koosseisus.

Ida-Saksamaal korraldatavatest Varssavi Pakti sõjajõudude manöövritest võtab osa umbes 40.000 meest. Ida-Saksamaa kommunistliku partei peasekretär Honecker mainis manöövrite startimisel, et

Varssavi Pakti riikide sõjavägede ülesandeks on demonstreerida NATO riikidele kommunistlike riikide valmidust rahu ja sotsialismi kaitseks.

Kindral Rogers teatas, et eelmiste aastate eeskujul on ka seekordsetele NATO manöövritele kutsutud kommunistlike riikide esindajaid kuid kutsetele ei ole seni keegi vastanud.

Poola uus rezhiim hakkab näitama hambaid

VARSSAV — Terve rida tundemärke lasevad oletada, et Poola valitsus ja kommunistlik partei uue kõvakäelise parteijuhi Stanislaw Kania juhtimisel alustavad suurt kampaaniat streikide ja dissidentide vastu võitlemiseks. Rangema poliitika toonid kajastuvad eriti partei peahäälekandja „Tribuna Ludu" veergudel kus alla kriipsutatakse, et „antisotsialistlikud jõud külvavad usaldamatust ja süvendavad pinget, kavatsedes kasutada seda hüppelauaks sotsialistliku süsteemi põhiliste printsiipide õõnestamisel." Partei uus peasekretär Kania külastas ka Sileesia söekaevanduste keskust Katowice, kus ta toonitas parteitegelastele, et tööliste iseseisvaid ametiühinguid tuleb võtta „rahulikult ja suure järjekindlusega."

WASHINGTON — Ühendriikides on aretatud geenide abil bakter, mis on võimeline sööma ohtlikku 2,4-D mürki. 2,4-D on lehtihävitav mürk, mida kasutati muuhulgas ka Vietnami sõjas. Mürki söövad geenid ei ole sünteetilised, vaid neid leidub teatud mullabakteris. Pärast geeni avastamist õnnestus selle siirdistutus teise bakterisse, mis hakkas aktiivselt mürki hävitama. Uus geen on pärandatav bakteri järeltulijaisse.

Poola sündmuste teine vaatus algamas

Kardetakse, et kommunistlik partei hakkab töölistelt ära võtma nende uusi õigusi

VARSSAV — Poola kommunistliku partei uus peasekretär Stanislaw Kania esines pikema kõnega televisioonis, milles ta manitses töölisi lõpetama oma spontaanseid streike, kuid pöördus samal ajal välismaailma poole abi saamiseks, et võimaldada töölistele nende soodustuste andmist, mida neile lubati streikide lõpetamisel.

Kania külastas möödunud esmaspäeval Gdanski lähedal asuvaid laevaehituse tööstusi, nähtavasti otsides töölistega paremate sidemete ja usaldusliku vahekorra loomiseks kontakte.

Parteijuhil olid ka pikemad kõnelused kohalike parteitegelastega, kelledele ta pani südamele, et nad tugevdaksid oma sidemeid töölisklassiga.

Samal ajal rõhutas aga Kania, et kommunistliku partei autoriteet igapäevasel läbikäimisel rahvaga tuleb uuesti jalule seada.

Varssavi raadio andmeil ei ole streigid veel täielikult likvideeritud ning need jatkuvad sporaadiliselt mitmes piirkonnas. Suuremad tööseisakud esinevad Poola kirdeosas asuvas Bialistoki tööstuslinnas, samuti mitmes teises väiksemas keskuses. Suuremal arvul töölisi on streigiliikumisest haaratud ka

Mielecis asuvas lennukite vabrikus, kus 18.000 töölist on keeldunud edasi töötamast kui nende nõudmisi ei aktsepteerita.

Ühendriikide välisministeeriumi üks kõrgemaid ametnikke mainib, et Poola kriisi teine vaatus on alles algamas. Ministeeriumi esinda- ja arvates paneb Poola kommunistlik partei venelaste toetusel nüüd kõik rattad käima, et töölistelt streikidega võidetud soodustusi ära võtta.

Postimehed ei streigi kuid post seisab

Kanada föderaalvalitsuse ametnikud on alustanud streiki, mille tulemusena on häiritud ka Kanada postiteenindus ning möödunud teisipäeval ja kolmapäeval ei olnud Torontos postiteenindust. Postivalitsus hoiatas ühtlasi kolmapäeva hommikul inimesi, et need ei postitaks kirju ega teisi postisaadetisi enne kui olukord streigirindel laheneb.

Streikivad ametnikud kuuluvad ametiühingu Public Service Alliance of Canada koosseisu ja osa neist töötavad postivalitsuses. Streikijad seadsid postivalitsuse hoonete ette oma valvetõkked, milledest postiametnike ja kirjakandjate ametiühingutesse kuuluvad teenistujad keelduvad läbi minemast. Selliste manöövrite tulemusena on kogu postiteenindus seisma jäänud.

Streikivad ametnikud teenivad 8.200—13.400 dollarit aastas ja nõuavad kahe aasta jooksul 19 protsendilist palgakõrgendust. Neile on pakutud valitsuse poolt kahe aasta jooksul 14 protsenti palgatõusu, mille ametiühing on tagasi lükanud.

AKADEEMILINE KODU korraldab
Tartu College'is reedel, 12. sept. kell 19.30
SÕPRUSÕHTU
TULGE KÕIK!
Sissepääs $4.—, rebastele $2.—

KAI KÄÄRID
BALLETIKOOL
alustab tegevusega juba kolmandat aastat
8. okt. kell 7 õ. Eesti Maja väikeses saalis
Kehakasvatus, karaktertantsud, ballett ja moodsad tantsud
Registreerimine E. Maja väikeses saalis kolmap., 1. okt. kella 7—9 õ. Inf. helistada 225-5595

„VÕITLEJA" TOETUSFOND
SÕDURIÕHTU
kõigile endistele rindevõitlejatele ja nende sõpradele Toronto Eesti Majas laup., 27. sept. kell 7 õ.
EESKAVAS kaastegevad: J. Billing'u tantsutrupp ja prouad H. Sepp ja A. Tera
LOTERII ☆ EINELAUD ☆ BAAR ☆ Tantsuks G. Iltali kapell
Pääsmed $6.—, müügil koos laudade ettetellimisega Kiwi Travel büroos Eesti Majas ning pääsmed saadaval ka E. Abistamiskomitees

KALEV ESTIENNE võimlemisklassid mudilastele, lastele, teismelistele ja daamidele:
esmasp., kolmap. ja neljap. — klassid daamidele;
teisip., kolmap., neljap., reede ja laup., mudilastele, lastele ja teismelistele;
teisip., kolmap. ja neljap. valikrühmad
Inf. helistada: Heli Oder tel. 757-5051
Heli Kivilaht tel. 248-1659
Kai Käärid tel. 225-5595
Karin Viinamäe tel. 465-7020
Evelyn Koop tel. 889-7889

KALEV ESTIENNE
RÜTMILISTE VÕIMLEMISKLASSIDE REGISTREERIMINE:
lastele 3—5 a., 6—9 a. ja 10—13 a.; teismelistele, eliitrühmadele ja täiskasvanule toimub esmasp., 22. sept. kell 6—8 p.l. Glenview Ave. Senior Public School'is, 401 Rosewell Ave. (Avenue Rd. — Lawrence W.)
Informatsiooniks helistada 889-7889 või 465-7020 ◑ Eriklassid võistlusvõimlejatele, helistada 429-7701 ext. 281

ENN KUUSKNE ORKESTER
TRIO või KVARTETT mängib iga sündmuse puhul
SOODSAD HINNAD
HELISTADA 633-9975

SÜNDMUSED SUREVAL PLANEEDIL
UUS DRAAMA ÜHES VAATUSES
Etendused on reedel, 12. septembril kell 8.30 õ., laupäeval, 13. septembril kell 4.30 p.l. ja kell 8.30 õ. THE THEATRE CENTRE, 95 Danforth Ave. (Broadview Subway, teater on lõuna-ida nurgal)
Lavastaja — LINDA PAKRI, osalised JAAN KUUSE — New Yorgist, ELMAR MARIPUU — Inglismaalt, KATRIN KANNEL — Bramaleast, MATI VAGA — Portlandist
Sissepääs $5.00; etendusele järgneb kohvilaud
Pääsmete eelmüük tel. 752-7500
(Võib olla mittesobiv alaealistele)

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

„Seisame ainult sabades...“

Kui Poola kommunistliku partei juhile Edward Gierekile kuid tavaendine juht Edward Gierek streikivate tööliste rahustamiseks ja nende tööle suunamiseks peale töölistele järelandmiste tegemise muud teed ei leidnud, siis oli päris selge, et Moskvas vaadati Poola sündmustele altkulmu ja oodati ainult parajat momenti, mil Gierekist lahti saada ja ta uue Moskvale meelepärase mehega asendada. Viimaste dramaatiliste sündmuste käigu ja telgitaguste kohta puuduvad praegu kahjuks üksikasjalised andmed, kuid Moskva senist käitumist kriisimomentidel arvesse võttes võib päris kindlasti oletada, et Giereki kõrvaldamisel ning tema kohesel asendamisel partei julgeolekusüsteemis kannuseid teeninud Stanislaw Kania'ga oli Moskva käsi mängus ning vahetustehingud Varssavi juhtkonnas toimusid Kremli näpunäidete järele ja otsesel järelvalvel.

Giereki tagandamine ja tema asendamine uue kõvakäelise kommunistiga lõhnab suurejoonelise lavastuse järele, mille peale kommunistid on alati olnud meistrid ehkki lavastuse kulissidetagune mäng kipub sageli varjutama selle, mida laval avalikult rahvale näidatakse. Kui Kreml nüüd enne Madriidi konverentsi teeb suuremaid pingutusi, et ida ja lääne vahelisele detentepoliitikale uut elu sisse puhuda, siis ei sobinud venelastel avalikult nõuda Giereki lahkumist või avaldada Poolale oma punaarmee toetusel vajalikku survet tööliste juhtide käte raudu panemiseks ning tülikate streigijuhtide vanglasse heitmiseks. Selle asemel viidi Gierek, kes mõningate andmete kohaselt on täiesti terve mees, südameataki ettekäändel haiglasse ning erakordselt kiiresti kokkukutsutud Poola kommunistliku partei keskkomitee valis uue parteijuhi, kelleks sai Poola avalikkuses seni võrdlemisi vähetuntud partei keskkomitee julgeolekuküsimuste sekretär Stanislaw Kania. Kuidas toimus Giereki haiglasse viimine ja tema võimult kõrvaldamine ja kes Poola juhtivatest kommunistidest mängisid Kremli käsilastena partei keskkomitee kokkukutsumisel ja Kania valimisel juhtivat osa, seda peaks näitama tulevik.

Giereki draamale suurema usutavuse andmiseks „paljastati“ just partei peasekretäri haiglasse viimise ajal tema pärim sõber sotsialismi reetjana, „kapitalistlike elumõnude“ nautijana ja riigirahade raiskajana. Poola televisiooniteeninduse hiljuti vallandatud ülem Szczepanski löödi avalikult häbiposti kui närune kapitalist, kes elas 42-ruumilises villas, magas 120.000 dollarilises voodis, pidas oma majas prostituute ja kogus pornograafilisi filme. See oli loomulikult suur häbi kogu Poola kommunistlikule parteile ja selle juhile Edward Gierekile, kes oli tavaliste parteiliikmete silmis ikka veel Poola kommunistliku partei ja valitsuse tõeline juht. Kuid milliseid muudatusi on Poola elus loota pärast uue parteijuhi valikut?

Ehkki partei uus peasekretär Kania tõotas, et ta austab tööliste esindajatega streigi lõpetamiseks sõlmitud kokkuleppeid, võib siiski oletada, et partei ja valitsus hakkavad uue juhi juhtimisel tööliste põidlakruvisid pingutama ning lubatud soodustusi järk-järgult tagasi võtma. Kui Kania jõudis oma tipp-positsioonile Kremli toetusel, siis on päris loomulik ja loogiline, et ta mängib Kremlist ette dirigeeritud lugusid ning need lood ei ole poola rahva kõrvadele kuigi meeltmööda. Kania loodab ilmselt ka läänerriikide suurtele laenudele ja toetustele, mis seni kommunistlikku Poolat kuidagi majanduslikult vee peal on hoidnud, kuid kui ta hakkab Moskva survel näitama kõva käe politikat, siis keeratakse läänemaailma rahakraanid Poolale täielikult kinni.

Tundub omamoodi paradoksina kui Poola uus parteijuht kinnitab, et tema esimeseks ülesandeks on uuesti jalule seada rahva usaldust kommunistlikku parteisse. Seda usaldust vist ei ole kunagi olnud ja kui parteil oli esialgu tööliskonnas väheseid toetajaid, siis on Poola kommunistlik partei ja kommunistlikud valitsused selle usalduse ammu jäägitult hävitanud. Õigeusklikele kommunistidele ei ole kahjuks ikka veel selge, et töölistele ei too leiba ja liha lauale uued mehed partei eesotsas vaid diktaatorliku kommunistliku süsteemi nurka heitmine ja selle asendamine riigikorraga, kus austatakse inimeste põhilisi õigusi ning antakse rahvale võimalusi individuaalselt igakülgse initsiatiivi üles näitamiseks ja sellega majanduselu tiivustamiseks, tervendamiseks ja tõhustamiseks.

Kui N. Liidu partijuht ja Kremli võimumees Leonid Brezhnev Poola uuele juhile õnne soovides kiitis Kania suurt sõprust N. Liidu vastu, siis avaldas ta ühtlasi arvamist, et Poola võidab tema arvates kiiresti kõik raskused. Brezhnev on oma arvamistega tõest ja tegelikust olukorrast väga kaugel ja ta peaks esmajoones arvestama Poola tööliste arvamisega, kes kinnitavad, et kommunistlike võimumeeste vahetus Varssavis ei too olukorda mingit muudatust ja kõik jääb samaks. Või nagu ütles üks tööline: „Mind häirib see, et kauplustes ei ole midagi osta. Homme on pühapäev. Mida keedame sel puhul lõunaks? Meil tuleb seista ainult sabades, sabades ja veelkord sabades.“

K.A.

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat „VABA EESTLAST“ — sisukam ja odavam eesti ajaleht vabas maailmas!

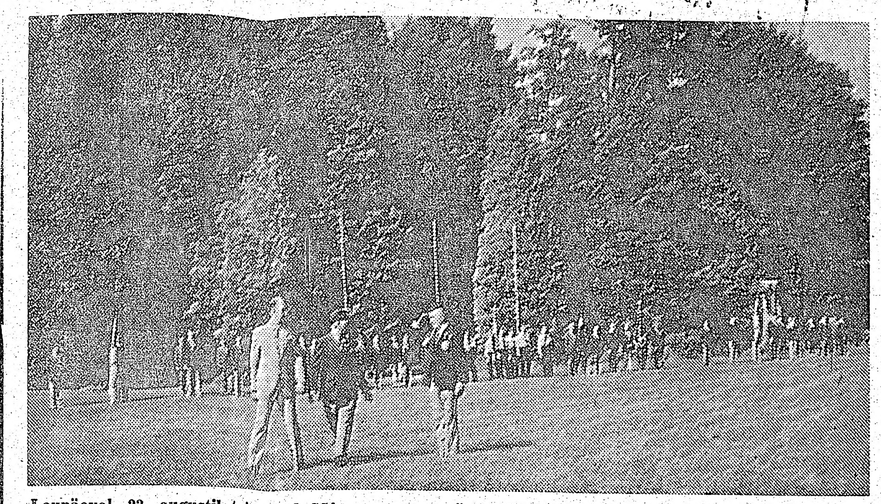

Laupäeval, 23. augustil toimunud Sõjameeste suvepäeval Seedriorul, toimus osavõtvate sõjameeste organisatsioonide paraad, mille võttis vastu Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo. Foto: L.M.

Nõukogude teadus nõrkadel jalgadel

Venelased vajavad tungivalt läänemaailma tehnoloogiat

Kuigi põllumajadust peetakse sageli N. Liidu majanduse nõrgemaks alaks, pole see sugugi nii. Ka riigi teaduslik uurimustegevus on üsna nõrkadel jalgadel. II maailmasõja järel on N. Liit ehitanud tohutu uurimus- ja arengumasinavärgi. Sel on praegusel hetkel maailma arvukam uurijate ja inseneride koosseis ja teatud arvestuste kohaselt paigutab N. Liit peagu sama palju kui Ühendriigide teadusele ja tehnoloogiale. Siiski paljudel ja üsna keskseil aladel on N. Liidu tehnoloogia tunduvalt taga läänemaailmast.

President Jimmy Carteri hiljutine otsus keelustada ameerika tehnoloogia väljavedu N. Liitu on omalt poolt veel suurendanud seda suhtelist nõrkust. Keeld on mõeldud vastuaktsiooniks N. Liidu invasioonile Afganistani ja sellega keelati sõjaliseks tehnoloogiaks sobivad esemed.

Aga see keeld katab ka sellised vahendid nagu õlipuurimisvarustus ja raalid, mida nõukogude kavandajad tarvitaksid oma maa viletsa tootmisjõu tugevdamiseks.

Kuigi lääne asjatundjad on eriarvamisel kuivõrd lai on tõeliselt Nõukogude Liidu ja mitte-kommunistliku maailma vaheline tehnoloogiline vahemaa, on selle olemasolu kohta siiski selgeid tõendeid. N. Liidu ametivõimud on viimastel aastatel ostnud kaugele arenenud tehnoloogiat mitmest läänerriigist. Nad on ostnud terveid auto ja veoautode tehaseid, elektrivabrikuid, terasetööstusi, diisel- ja mitmesuguseid teisi masinaid ja kemikaale.

Ostude eesmärgiks on ilmselt olnud tänapäevase nõukogude kesksete alade võimalikult kiire moderniseerimine.

Üsna tähtis esemeterühm on näiteks õlipuurimisvarustuse ala, mida vajatakse hädasti kaugel Siberis ja Kaspiamere randadel olevate õlialade kasutamisele võtmiseks. Ameerika õliasjatundja Arthur Meyerhoff arvestab, et N. Liidu õlitehnika olevat vähemalt 30 aastat taga läänemaailma õlipuurimise tehnikast. Ka ei ole N. Liidu õliotsijail vahendeid sügavas vees puurimiseks.

Ühendriikidel ei ole siiski ainuõigust kaugele arenenud tehnikale ja N. Liit võib saada ka teistelt läänerriikidelt vajalikku varustust. Huvitav küsimus on siiski, miks N. Liit on teadusele ohverdatud jõuvarast hoolimata ikka veel märgatavalt taga nii olulise tehnoloogia alal.

Küsimus ei seisa siiski katsetamise puudumises. Viimasel kolmel aastakümnel on N. Liidu teaduslik tööjõud kasvanud. Ühendriikide statistikabüroo uurimise kohaselt on N. Liidu uurijaid arvuliselt rohkem kui nende ameerika kolleege; suhe on rohkem kui kolm kahe vastu.

Ja kuigi arvestused uurimusteks ja arenguks kasutatud jõuvarudest pole täiesti usaldatavad, arvatakse üldiselt, et N. Liit paneb üle kolme protsendi brutosissetulekust arengule ja uurimusile võrreldes Ühendriikide ja teiste läänerriikidega, kus seda peetakse kahe protsendi piiris.

N. Liidul on teatud edu selliseil teadusaladel nagu matemaatika, teoreetiline füüsika ja elektrokeemia.

Kuid nõrkus näib olevat ideede puudumises uuteks tooteteks ja valmistamismenetlusteks.

N. Liidu uurimus- ja arenguorganisatsiooni hajuvil iseloom on juba omaette probleem. Kui läänemaailma ettevõtted võivad rakendada uusi mõtteid juba uurimuse järgus ja arendada neid lõpliku tootmisele võtmiseni, siis N. Liidus ollakse sellisele uuendumisprotsessile vastu juba igas selle vahejärgus. Ettevõtetel on üsna vähe võimalusi kinnitada, et nende töö tulemused kannaksid loodetud vilja järgmises vahejärgus.

Teine häda peitub keskses plaanimajanduses. George Washingtoni ülikoolis möödunud aastal tehtud uurimuses tõdeti, et kogu süsteem töötab ülevalt antud käskude kujul ja see muutub lahjaks, kui käsud liiguvad läbi mitme bürokraatliku võimukorruse, sest eri organisatsioone ergutatakse vähe koostööks võistlusel esikoha saavutamiseks.

Mitmel põhiuurimise alal on sageli takistuseks uuemate elektritööstuste puudus.

Nii on näiteks tuumafüsiooni ja energiafüüsika alal juhipositsioon siirdunud viimaseil aastail N.Liidust Euroopa ja Ühendriikide teadlaste kätte, kuna neil on parimaid vahendeid uurimistööks.

Lõpuks arvatakse, et sõjaline uurimine ja areng on N. Liidu jõuvarudest välja imenud jõudu sellisel määral, et tsiviiltehnoloogia areng on takerdunud.

N. Liidu juhtkond on teadlik riigi uurimis- ja arengukorralduse puudulikkusest ja äsja on tehtud nende parandamiseks mitmeid parandusi. Leonid Brezhnev ütles 24. parteikongressil, et „meil tuleb luua ettevõtlikkust edendavad olukorrad, meil tuleb tähttähelisel pidada jahti teaduslikule ja tehnilistele uuendustele.“

Aga paljud probleemid mõjutavad nii sügavasti seda korda, et nende lahendamine on raske. On ilmne, et nõukogude kavandajad kaelolevail aastail otsivad läänest kõrgemale arenenud tehnoloogiat.

(WORLDWATCH INSTITUTE)

Mitmekultuurilisus põhiseadusesse

Eestlaste Kesknõukogu Kanada esitas kohtuminister Jean Chretien'ile eestlaste seisukohad Kanada uue põhiseaduse küsimuses

Ühenduses praegu toimuvate Kanada föderaalvalitsuse ja provintsivalitsuste läbirääkimistega Kanada põhiseaduse küsimuses, saatis Eestlaste Kesknõukogu Kanadas kohtuminister Jean Chretienile ja föderaal-provintsiaal konverentsi kaasesimehele, provintside esindajale Roy Romanowile märgukirja eestlaste soovidest ja ettepanekuist Kanada põhiseaduse kohta. EKN esildises rõhutatakse, et põhiseadus peaks kindlustama Kanada mitmekultuurilisuse põhimõtte ja andma provintsidele juhtnööri vähemuskeelte õpetamise toetamiseks.

Märgukirjas juhitakse tähelepanu sellele, et Kanada valitsus on ametlikult deklareerinud, et Kanada on mitmekultuuriline maa. See on väga oluline põhimõte Kanada edaspidiseks arenguks. Kanada rahvastiku koosseis on viimase 35 aasta jooksul põhjalikult muutunud. Kanada ei ole enam ainult inglise ja prantsuse rahvastikust koosnev, vaid juba ⅓ Kanada rahvastikust on mitte-inglise ja mitte-prantsuse päritoluga.

See asjaolu peaks olema kinnitatud ka uue põhiseaduse sissejuhatuses, mis ei peaks kõnelema ainult inglise ja prantsuse rahvastikust,

vaid samal ajal kinnitama ka ülejäänud ⅓ rahvastiku tähtsust ja üheõiguslikkust inglise ja prantsuse rahvastikuga.

Eeltoodu põhjal peab EKN vajalikuks, et põhiseaduses on sõnaselgelt väljendatud kaks tähtsat põhimõtet:

1) Põhiseaduses tuleb otseselt kinnitada, et Kanada on mitmekultuurne maa, kus esinevate rahvuskultuuride olemasolu ja arendamine on põhiseaduslikult garanteeritud. Kanada mitmekultuurilisus on Kanada üheks põhiliseks iseloomujooneks ja mitmekultuurilisuse põhiseaduslik tunnustamine on üheks parimaks vahendiks Kanada ühtsuse kindlustamiseks.

2) Kanada mitmekultuurilisuse kindlustamine eeldab Kanadas esinevate vähemuskeelte säilitamist rahvusgruppides.

Selleks on vaja põhiseaduse eeskirja, et provintsid on kohustatud toetama vähemuskeelte õpetamist Kanadas asuvates etnilistes ühiskondades, kus seda soovitakse.

Esitades neid soove ja ettepanekuid föderaal-provintsiaal konverentsi puhul Kanada põhiseaduse küsimuses, jätab Eestlaste Kesknõukogu Kanadas omale vabaduse veel hiljem sobival juhul esitada lähemalt oma vaateid nii esiletoodud kui ka teistes Kanada uue põhiseadusega ühenduses olevais küsimusis.

Mõned ameeriklased jäävad Iraani vanglatesse aastateks?

WASHINGTON — Läänemaailma luureasutused on jõudnud veendumusele, et Iraanis kinnihoitavate ameeriklaste vabastamine toimub järk-järgult ning et mõned vangistatutest jäävad terroristide küüsi aastateks. Arvatakse, et ameerika vangidel on oluline tähtsus Iraanis tegutsevate vastuoluliste poliitiliste gruppide ühendamisel.

Kommentaarid

Seni ajani ei ole täpselt selgunud, milline oli Ühendriikide osa Iraani shahhi võimult kõrvaldamisel ja muhamediusu fanaatiku ajatollah Khomeini võimule tulekul. Kogu see operatsioon läks ameeriklastele teatavasti väga kalliks maksma, kuna Ühendriigid kaotasid oma mõjuvõimu õlirikkas Iraanis ning iraani terroristid hoiavad veel praegu Ühendriikide saatkonnaametnikke igasuguste rahvusvaheliste seaduste vastaselt pantvangidena Iraanis.

Kahtlemata läks ameeriklastel midagi viltu ja tõsiselt viltu, mis oli ilmselt tingitud Washingtoni hüplevast ja plaanitust poliitikast Iraani kriisi esimestel päevadel, kus resoluutse tegutsemisega oleks saanud veel olukorda päästa. Sündmustele heidavad teataval määral valgust hiljuti surnud troonilt tõugatud shahhi Reza Pahvlavi mälestused, mida ei saa võtta sajaprotsendilise tõena, kuid mis siiski teatud määral selgitavad pingeliste ja dramaatiliste Teherani sündmuste telgitaguseid.

Shahh ei tee sellest mingit saladust, et Khomeini võimule tulek oli suurelt osalt tingitud Ühendriikide peata olekust ja president Carteri kõikuvast hoiakust. Shahh mainib, et ta oli pidevalt kontaktis Ühendriikide saadikuga Teheranis Sullivaniga, oodates temalt informatsiooni ja selgitust Washingtoni poliitika kohta, kuid need selgitavad sõnavõtud jäid tulemata, kuna Valges Majas oli nähtavasti juba liisk langenud ning shahh otsustatud heita ajaloo kolikambrisse.

Reza Pahlavi annab omapoolse versiooni ka Ühendriikide kindral Robert Huyseri müstilisest käigust Teherani 1979. aasta algul. Kindral Huyser oli Euroopas Ühendriikide sõjajõudude ülemjuhataja kindral Haigi abi ning saabus ootamatult ja shahhile etteteatamatult Teherani. Shahh arvab, et kindral Huyseri ülesandeks oli iraani armee neutraliseerimine, mis tal ka õnnestus Iraani staabiülema kindral Ghara-Baghi oma nõusse meelitamisega. Kindral Ghara-Baghi korraldas Huyserile kohtamise Khomeini esimese peaministri Mahei Bazarganiga ning shahhi arvates kasutas Huyser oma mõju iraani armee neutraalsele ja äraootavale pinnale manööverdamiseks ning Khomeinile tegevusvabaduse andmiseks.

On huvitav, et shahhi versioon kindral Huyseri külaskäigust läheb tunduvalt lahku tolleaegse Ühendriikide Teherani saadiku William Sullivani versioonist. Sullivan kirjutab ajakirja Foreing Affairs viimases numbris, et president Carteri välispoliitiline nõuandja Brzezinski nõudis temalt sõjaväelise riigipöörde korraldamist Khomeini kukutamiseks. Carter ja Brzezinski saatsid selle organiseerimistöö läbiviimiseks ka kindral Huyseri Teherani. William Sullivan ütleb, et ta oli sellisest poliitikast niivõrd masendatud, et ta loobus oma kohast.

Kellel on õigus? Õige vastuse võib siin anda ainult kindral Huyser, kes aga praegu vaikib. Saadik Sullivani väited tunduvad võrdlemsis õõnsatena, sest shahhi versiooni kohaselt sai ta kindral Huyseriga ainult üks kord kokku ja väga lühikeseks ajaks. Kui kindral Huyser tuli Teherani vandenõu organiseerima Khomeini vastu, siis pidi ta sellest rääkima ka shahhile kuid seda ei juhtunud. Ja lõpuks: mis põhjustab endist saadikut hakata välja lobisema riiklikke saladusi kui 52 Ühendriikide saatkonnaametnikku on veel Iraani terroristide küüsis? Asjad on tõesti imelikud.

*

Propagandamehed Tallinnas mõtlevad välja igasuguseid trikke ja võtteid, kuidas eesti paguluskonna ellu sisse tungida ja eriti paguluses sündinud noori mõjutada. Noori peetakse Tallinnast tulevale propagandale vastuvõtlikemaiks, kuna nad ei tunne eesti rahva minevikku punastel terroriaastatel ning ende mõjutamist ja propagandasõõtudega peibutamist peetakse seetõttu palju lihtsamaks ja kergemaks kui vanematele generatsioonidele lähenemist.

Kommunistide propagandapsühholoogid on juba ammu välja nuputanud, et välismaal sündinud ja

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

13. ja 14. sept. dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777.

20. ja 21. sept. dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

Noored näitlejad ootavad publikut

Elmar Maripuu, Jaan Kuuse ja Katrin Kannel vestlevad Torontos toimuvast uuest lavastusest

Kolm noort näitlejat istuvad hämaravõitu tumedate seintega teatriruumis ja ootavad lavastajat. Lavastaja Linda Pakri on aga ootamatult õppetööga seotud ja peab hilinema. Hiline on aeg niigi, teatriruum saadi harjutuseks alles siis, kui muud vajadused olid täidetud.

ROY TILL

Lõpetas McMaster'i ülikooli Hamiltonis Bachelor of Science kraadiga 1979. aastal ning õpib praegu Canadian Memorial Chiropractic ülikoolis Torontos, et saavutada Doctor of Chiropractic kraadi. Roy Till omandas keskhariduse Dundas District High Schoolis, mille lõpetas kiitusdiplomiga kui „Ontario Scholar". Akadeemiliselt kuulub Korp! Ugalasse.

Üks kolmest näitlejast on ka esitamisele tuleva lavatüki autor Elmar Maripuu Inglismaalt. Tema ühevaatuseline, kuid õhtut täitev draama „Sündmused sureval planeedil" on juba paar korda laval olnud, esiteks New Yorgis kultuuripäevadel ja hiljuti Metsaülikoolis.

Küsides, kas ta on ka varem midagi kirjutanud, vastab E. Maripuu, et mõned katsed on teinud Inglismaal inglise keeles, kuid see on „esimene eestikeelne lapsuke".

LINDA PAKRI

Näidendi idee sai ta siiski New Yorgist, kus ta viimase aasta on elanud. See on väga pingeline linn, kus juhtub head ja halba; näidend ongi reaktsioon New Yorgi elule.

Elmar Maripuu ütleb, et ta tahaks näidendi inglise keelde viia, kuna eks nemadki ole samal „sureval planeedil". Aga ta arvab, et tahab enne veel kord maha istuda ja selle lõplikku teksti viimistleda. Tegelikult ongi näidendi algteksti lavastuste puhul mõnevõrra muudetud.

Elmar Maripuu valdab puhtalt eesti keelt.

Ta ütleb siiski, et Inglismaal ei ole enam eesti täienduskoole ja keele õppimine on igaühe isiklik mure ning kutsumus emakeele vastu.

Kuid tulles New Yorki ja Torontosse ehmatas teda eestlaste, ka noorte rohkus. See andis tõuke ka tõsisemaks loovaks tööks, kuna on neid, kes seda vajavad, on publikut kes naudivad tõsist teatriloomingut.

Lähemal ajal saabki E. Maripuust torontolane. Ta on siin olnud kolm nädalat ja leidnud juba raalieksperdina vastava töökoha. Ja juba on idee uuele näidendilegi olemas, mis võib-olla valmib samaaegselt mõlemas keeles.

E. Maripuu näidend esitati kahel korral New Yorgis, kus selle lavastajaks oli Alar Aedma, kuna enne esinemist oli Linda Pakri abiks viimase lihvi andmiseks. Metsaülikoolis oli lavastajaks E. Maripuu ise.

Näidendis on peaosaliseks keemiatööstuse „puclic relation" direktori Vello Petersoni osas Jaan Kuuse. Teda on enne nähtud New Yorgi ja Baltimore Eesti Päevadel esitatud lavastusis.

Hea lavakuju ja veenev esinemine. Ta on pikemat aega teatrikunsti õppinud, mänginud ameerika ja eesti teatrites, veidi ka lühemais filmiosades.

Ta ongi kutselt näitleja.

Kolmas hämaravõitu ruumis istuja on Katrin Kannel, Toronto lähedal asuvast Bramalea linnast. Küsides kuidas nad Katrini leidsid, vastatakse, et Linda kaudu. Linda tundis teda ja viis nad kokku. Katrin on näitlemisega tutvunud MÜ-s lavakunsti grupis, kuid seekord on see ta esimene suurem osa. J. Kuuse iseloomustbki Katrinit, et tal on suur talent, tal pole vaja osa kujundada, ta lihtsalt on.

Peale lavastaja jääb õhtul kohale tulemata neljas osaline Mati Vaga. Ta on pärit Portlandist, kuid on praegu Ohios, kus teeb doktoritööd ökoloogia alal ja on näidendiski keskkonnasaastamise osakonnas. Ta oli kaasas MÜ esinemistel, kuid pidi vahepeal ära sõitma.

Noored näitlejad ütlevad, et New Yorgis oli etendusele kahesugust vastuvõttu. MÜ-s oli aga vastuvõtt haruldaselt soe. Sellele suhtumises on märgata generatsioonide vahet: vanemad pole harjunud, et mõnest asjust, millest nad ise omal ajal sosistasid, nüüd avalikult räägitakse.

Autor ütleb, et ta luges käsikirja uuesti läbi ja leidis paaris kohas sõnu, mis ehk mõnda inimest võiksid häirida, kuid tänapäeva ei saa teisiti iseloomustada.

Näidend tegeleb keskkonnaprobleemidega. Osalisteks on poetess Epp Kuusik — Katrin Kannel, „public relations" direktor Vello Peterson — Jaan Kuuse, maalikunstnik Mardi Ristsaar — Elmar Maripuu ja botaanik Mihkel Soots — Mati Vaga, kes katsuvad lahendada tänapäevaseid probleeme inimelus ja keskkonnas.

Teataval määral on teatrihooaja avamine varajane, kuid Jaan Kuusel on vajadus minna New Yorki. Elmar Maripuul tuleb minna tagasi Inglismaale, et alustada sealt kaudu Kanadasse emigreerumist. Nagu mitmed MÜ loengud on tulnud „kordamisele" Toronto eestlaskonnale, nii on ka see teatrisündmus MÜ kõrvalsaadus siinseile eestlasile, kes eestikeelset teatritööd hindavad.

Kolm noort näitlejat jäid lavastajat ootama, aga nad ootavad Toronto eestlasi käesoleval nädalalõpul oma teatriloomingut vaatama. See on harukordne võimalus näha noori autorina, lavastajana ja mängijana, ilma et nad moodustaksid mingit vormilist teatrigruppi. Nad lihtsalt viljelevad eesti teatrit.

Tervitus väliskülalistele Stokholmi ESTO-l. Pildil Balti Komitee esimees dr. Birger Hagard tervitab väliskülalisi ja ajakirjanduse esindajaid Arsenalgatanil asunud pressikeskuses.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

kasvanud eesti ja teiste allaheidetud rahvaste noorsoo mõjutamiseks on kõige paremaks, kasulikumaks ja tagajärjerikkamaks relvaks kultuurisaavutustega manipuleerimine. Eesti kirjandus, kujutav kunst ja muusika rakendatakse osavalt ja kavalalt kommunistliku propaganda, teenistusesse ning viimasel ajal tehakse seda nii peenelt, et pealiskaudsel vaatlusel on raske aru saada kus lõpeb kultuur ja algab Tallinna marksistide propaganda.

Väliseestlaste mõjutamisel mängib erilist rolli Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing oma ajalehega „Kodumaa", mida saadetakse paljudele väliseestlastele Tallinnast välja tasuta. See on sama „Kodumaa", mille veergudel hiljuti Stokholmis korraldatud Ülemaailmseid Eesti Päevi naeruvääristati, halvustati, kritiseeriti ja armetult nüpeldati. Nüüd võtab „Kodumaa" aga oma järgmises numbris peale hoopis pehmemad ja meelitavamad toonid ja räägib sellest, kuidas Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing oli aprillikku lõpul „Kodumaas" välja kuulutanud kirjandusküsitluse. Ja sa mu meie — kirju ja vastuseid oli tulnud suur pakk, ühtekokku kaheksast riigist! „Kodumaa" mehed olid neid kirju igast kandist uurinud ja siis tulnud äkki välja huvitav ja rabav „tõde" — kirjade kirjutajate lemmikteoste hulgas ei märgitud ühtki võõrsil ilmunud teost, ka eelistatud kirjanike loetelus olevat valdavas ülekaalus olnud kodumaised autorid.

Kuid „Kodumaa" peamiseks huviks ei ole tõenäoliselt väliseestlaste kirjandusliku maitse uurimine. Põhjus ankeedi korraldamiseks peitub mujal ja ka see selgub „Kodumaa" veergudelt. Nimelt mainib ajaleht, et ringküsimuse põhjal on mõned „Kodumaale" vastuste saatjad üles tõstnud mõtte, kas ei saaks „Kodumaa" või VEKSA kaudu ellu kutsuda raamatuklubi, mis oleks kõigile asjasthuvitatud väliseestlastele kodumaise uudiskirjanduse vahendajaks sellekohase tasu eest. „Kodumaa" kinnitab, et VEKSA kirjandusteadlased peavad sellist mõtet täiesti teostatavaks ja asuvad raamatuklubi organiseerimisele.

Nii siis — Tallinna propagandamehed kavatsevad lüüa mitte ainult kaks vaid koguni kolm kärbest ühe hoobiga: hakatakse müüma pagulastele Eestis loodud ja trükitud raamatuid, milledest osa on propagandateosed, teiseks — teenida neid müües hädavajalikku välisvaluutat ja kolmandaks — hävitada paguluses tegutsevaid eesti kirjastusi, kes seni on suutnud vabade eestlaste kirjanduse elavana hoida ning seda kõikidesse maailmanurkadesse levitada.

AMI

Eesti kool Vancouveris

30 aastat tagasi pandi alus täienduskoolile

VANCOUVER — Vancouveri Eesti Seltsi Täienduskool alustas 9. septembril oma 31. tegevusaastat. Koolis on seitse eritasemelist gruppi eelkooliealistest kuni teismeliste ealiste lasteni. Kooli koordineerijaks on Krista Tanner.

Kooli tegevust juhatab ja korraldab lastevanemate komitee kõigi kooliskäivate lastevanemate osavõtul. 1980/81. aasta õppemaksuks määras lastevanemate komitee $30 esimeselt lapselt ja $45 kahelt või enamalt aastas. Lisaks saab kool toetust kohalikkudelt eesti organisatsioonidelt, eraisikutelt ja Kanada valitsuselt, millega kaetakse kõik kooli jooksvad kulud.

Õppematerjalid hangitakse koolile teistelt eesti koolidelt ja täienduskoolidelt Torontost, New Yorgist ja Rootsist, mida kohandatakse kohalike õpetajate poolt.

Pärast koolitööd toimub rahvatantsuharjutus lastele.

Praegu on arutluse all ka eriklassi moodustamine neile lastele kes eesti keelt ei valda.

V.E.S. Täienduskool pühitses oma 30-ndat aastapäeva kevadel samaaegselt emadepäevaga. Kooli asutamise mõtte algatas õp. Helmi Tutti juba 1949. aastal kui ta Vancouverisse asus. Ta tegi katseid ka eesti kooli Briti Kolumbia koolivõrku viimiseks, kuid see ei andnud tagajärgi. Tema algatusel kutsuti kokku lastevanemad ja otsustati alustada eesti kooliga, kus lapsed saaksid õpetust 2—4 tundi nädalas.

1950. a. sügisel jõutigi otsus ellu viia ja suur hulk eesti lapsi alustasid õppimist eesti täienduskoolis.

Esialgu töötas lastega Helmi Tutti üksinda, kuid siis saadi teiseks õpetajaks L. Vaide. Igal pühapäeval peale lõunat töötas kool Augustana kiriku allruumides, kuna kirikus peeti jumalateenistust. Õpetati eesti keelt, maateadust, ajalugu ja laulmist. Et lastele koolitööd huvitavaks teha, korraldasid lastevanemad pärast koolitööd einetunni koduste maiuspaladega.

Koolitöö kulges sujuvalt. Jõulupuul ja muudel tähtpäevadel olid õpilased alati esinemas. 27. mail 1951. a. korraldas kool oma esimese lõpuaktuse, kus muuhulgas õpetaja H. Tutti andis ülevaate kooli tööst ja jagas välja tunnistused. Kooli asutamisaastal oli õpilasi 37.

Järgmised kooliaastad on jätkunud samas töövaimus.

Järgmisel aastal moodustati lastevanemate komitee. Hiljem on saadud uusi õpetajaid, nii on olnud õpetajaiks Aleksander Tamm, Eduard Kalkun, A. Vollman, A. Unt, E. Laanemäe, A. Tamm, A. Umelas, H. Joasalu, M. Pütsep, M. Saar-Seitam, L. Indla, I. Puhvel, T. Karise, E. Falkenberg, M. Neuman, H. Eilau, H. Kalkun-Leesment, L. Tamm, T. Jääger, R. Kelder, E. Kuuskne, P. Lepik, E. Lepik, Õ. Rautiala, K. Selde, K. Tanner, A. Vaga, T. Vaga, M. Vasara, M. Suurkask ja T. Tutti.

Möödunud õppeaastal oli õpilasi 30 ja õpetajaid 8. Õppetöö toimus igal teisipäeval kella 4 ja 6 vahel, väikese einega vahepeal. Peale emakeele õpetamise võtavad lapsed osa laulmisest ja rahvatantsust, mis ei kuulu otseselt õppeainete hulka.

Gaidi- ja skautjuhtide aastakoosolek

27. ja 28. septembril toimub Kotkajärvel järjekordne noorte juhtide „parlament", kus üksused annavad aru möödunud aasta tegevusest ja kavandavad järgmise aasta üritusi ning kus valitakse uued juhtkonnad. AK algab laupäeval, 27. sept. kell 10.00 hommikul ja osavõtumaks on $5.00 isikult.

Noortejuhtidel palutakse seda teadet võtta ametliku kutsena.

EGMK ja ESMK

Teadaanne

TERR „Kungla" harjutustunnid algavad kolmap., 17. sept. Eesti Majas. Uued tantsijad kell 6.30 ja endised liikmed samal ajal kui eelmisel aastal.

Informatsiooniks helistada R. Kivi 221-9735.

J. Künnapuu Eesti Ühispanga juhatuse esimeheks

Seoses Toronto Eesti Ühispanga juhatuse esimehe V. Ernasaksa lahkumisega omalt kohalt ja juhatusest tervislikel põhjuseil ning juhatusliike A. Pedjase surmaga pidas ühispanga juhatus vajalikuks täiendada oma koosseisu kahe uue liikme võrra, kes hiljem tulevad peakoosoleku poolt kinnitamisele. Uuteks juhatuse liikmeteks nimetati senine Toronto Eesti Ühispanga revisjonikomisjoni esimees H. Kütt ja senine krediidikomitee liige S. Kask.

Muudatused juhatuse isikulises koosseisus põhjustasid ka juhatuse ümber organiseerimise. 1. septembril oma kohalt lahkunud juhatuse esimehe asemele valiti uueks esimeheks senine abiesimees J. Künnapuu, abiesimeheks senine sekretär V. Noolandi, laekuriks K. Randland, sekretäriks senine abisekretär E. Kuris, abisekretäriks S. Kask, abilaekuriteks E. Kuutma ja H. Kütt.

Revisjonikomisjoni uueks esimeheks on juhatusesse viidud H. Küti asemel E. Runge, kuna kolmanda revisjonikomisjoni liikme koht on praegu lahtine. Lahtine on ka krediidikomitees S. Kase juhatusesse viimisega vabanenud koht.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Ühenduses on jõud
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vástavalt kindlustuste tingimustele.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „____" _____ 19____. Tellimise katteks lisan $ _____ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi _____

Aadress _____

LAHKUS MINU UNUSTAMATA KALLIS MEES

RUDOLF KORP

„Aga nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm,
aga suurem neist on armastus."
1. Kor. 13:13

Mälestab sügavas leinas

LESK

Kirstupanek neljap., 11. sept. 1980 kell 8 õ.
Turner & Porter matusemajas, 2357 Bloor St. West
Ärasaatmine samast reedel, 12. sept.
kell 10 homm. Mt. Pleasant Krematooriumi

MEIE UNUSTAMATA ARMAST VENDA

RUDOLF KORP'i

mälestavad

ÕDE perekonnaga Kanadas
VEND perekonnaga kodumaal
NAISEÕDE perekonnaga kodumaal

KAUAAEGSET TUTTAVAT

RUDOLF KORP'i

mälestavad kurbuses

ADELE NEIVELT
SALME ja HENDRIK KUKKUR

ENDIST TARTU ÕPETAJATE SEMINARI KASVANDIKKU

RUDOLF KORP'i

mälestavad leinas

seminaristid HUKKO SOOLEPP,
ENN JÄRVEL ja ILMAR TORK

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBI LIIGET

RUDOLF KORP'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUNUD HEAD SÕPRA

HERBERT VILJAK'ut

mälestavad

PAUL ja AINO KUNSTIMEES

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478.

Pühapäeval, 21. septembril kaks jumalateenistust: kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS perekond Hõbe talus (Hwy nr. 48 ja Royal Beach Road), kell 5 p.l. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakooli avamine Torontos.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Maplecide Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

Urho Kekkonen 80-aastane

Soome president Urho Kekkonen sai 3. septembril 80-aastaseks. Seda päeva tähistati arvukate pidustustega. Juba kell 10 hommikul saabusid naaberriikide esindajad õnnitluskülastustele, järgnesid teiste välisriikide Helsingi suursaadikud. Riiginõukogu pakkus presidendile lõunasöögi, kuna õhtul oli presidendi lossis suur sünnipäevapidustus. Helsingi linnavalitsus otsustas muuta juubilari austamiseks senise Kampinkatu Urho Kekkosen kaduks. Valitsusepoolseks kingituseks oli põhiline otsus president Urho Kekkose nimelise pargi asutamine Koilliskairasse. President Kekkonen on praegu Euroopa eakam riigipea, ja kui ei arvestata Inglismaa ja Monako monarhe, on ta olnud kauem oma ülessandeis kui ükski teine euroopa poliitikamees.

Hiina ei mälesta Mao Tse-tungi

PEKING — Hiina valitsus ja kommunistlik partei ignoreerisid täielikult kommunistliku Hiina rajaja ja diktaatori Mao Tse-tungi 4. surma aastapäeva. Ajalehtedes ei ilmunud ühtegi artiklit, mis oleks meenutanud kõikvõimsat „inimhingede inseneri" ning Pekingi tsentrumis asuval Tien An Men'i väljakul kulges elu oma igapäevast rada. Sama väljaku ääres asuv Mao muuseum oli tema surma aastapäeval suletud.

Skautlus ühiskonna teenistuses

Lembitu Maapäev arutas noorsooprobleeme

Nädalalõpul 6. ja 7. septembril peeti Kotkajärvel skautüksus Lembitu Maleva juhtide maapäeva — aastapeakoosolekut ja konverentsi. 20 osavõtjaga maapäev kuulas ära möödunud tegevusaasta aruanded ja koostas kavad uueks tegevusaastaks. Majanduslikuks probleemiks on Kanada skautide organisatsiooni liikmemaksu tõstmine $10.-lt 14.50-le, mis sunnib tõstma ka eesti skautide liikmemaksu. Organisatsiooniliseks probleemiks on muutuv suhtumne skautluse kasvatuslikesse väärtustesse. Lembitu Malev jatkab üldjoontes sama juhtkonnaga, teenindades eesti ühiskonda rahvusmeelse nooruse kasvatamisega. Maapäevale tõi tervitusi eesti Skautide Maleva Kanadas juht skm Silver Kask, kes oma sõnavõtus puudutas eesti skautluse üldküsimusi.

Tegevushooaja algusel toimuv Maapäev on Lembitu Malevas kujunenud traditsiooniks, millega üksuse juhtkond häälestatakse peatselt algavaks noortetööks. Maapäevast võtab osa üksuse juhatus ja kõik noortega otseselt tegelevad juhid. Maapäeva avamiseks heisati lipp ja maleva juht Harold Kivi tervitas osavõtjaid. Konverents toimus Kotkajärve kohvikus, suureks nelinurgaks kujundatud laua ümber. Sissejuhatava sõnavõtuga esines maleva vanem Heino Jõe, märkides neid muudatusi, mis eesti ühiskond on läbi teinud möödunud 30 aasta kestel.

Suhteliselt kompaktsest ja eestluse hea nime eest valvel olevast rahvusgrupist on saanud differentseerunud ühiskonna osa, milles esinevad erinevad sotsiaalsed klassid ja ka erinevad arusaamised.

Skautlus, mis 30 aasta eest oli tublisti rohkem respekteeritud liikumine, on taandunud lasteorganisatsiooni positsiooni. Seda ümberhinnangut on mõjustanud Kanada ühiskonna vastavad arusaamad, kuid teatud määral on seda kujundanud meie skautlus ise. Vanemskautluse tegevusalasid katab nüüd metsaülikool, erinevate sugupoolte koostöö on läinud rahvatantsijate kätte, „tädide-onude" grupp juhtkonnas suureneb ühenduses selle vananemisega.

Skautlus on aga endiselt sama au-mehelikku kasvatust viljelev elufilosoofia, mis ta oli aastate eest — hoopis vajalikum tänapäeval, kui oli siis. Meil on kohustus skautlus viia kõrgemale — inimkonna ja Eesti tuleviku nimel. Seda saavad aga ainult innustunud juhid, kes ise respekteerivad skautluse põhimõtteid.

Noolepoiste tegevust möödunud aastal refereeris Alar Põldma, skautrühmade tegevust Toomas Sepp, vendurite-mõõgameeste tegevust Ants Evard.

Vanemskautide-nuiameeste tööst andis aru Jaak Järve. Kõiki aruandeid käsitleti elava arutlusega. Suvelaagrit „Kullakaevurid", mis teatavasti toimus koos kahe gaidlipkonnaga, analüüsis Harold Kivi, Lembitu Maleva 30. aastapäeva üritusi Heino Jõe ja Rootsis toimunud „Vikerkaare" maailmalaagrit Evald Oder. Skautide Maleva juht Silver Kask tervitas ja refereeris skautluse üldküsimusi, mille seas domineeris noorteajakiri „Tulehoidja" tellimishinna küsimus.

Üheks suureks probleemiks kujunevad skautlusele majandusasjad, mida refereeris Harold Kivi. Üksuse aruanne, mille oli koostanud Olev Jõgeda, näitas tasakaalu $8.649.00, üsna keskmise reserviga telkide ja käsiraamatute fondi näol Eesti Ühispangas.

Kanada skautlus tõstab sel aastal liikmemaksu igalt liikmelt 10 dollarilt 14.50-le ja sunnib ka eesti skautlusele liikmemaksu revideerimise vajadust.

Eelseisval aastal on Lembitul Maleva liikmemaksuks esimeselt perekonnaliikmelt $30.00, teiselt $20.00 — ülejäänud perekonnaliikmed on maksuvabad. Üksuse eelarve eelseisval aastal kinnitati tasakaalus $8.955.00.

Juhtide nimekirja koostamisel teatas enamus juhte oma tahtest skautluses edasi töötada. Ammukütttide skautrühma juht Toomas Sepp läheb ülikoolis edasiõppimise tõttu Torontost ära ja teda asendab juhina Jaak Järve. Katsete koordinaatorina tegutseb Vello Soots.

Hundutöös rakenduvad Tormi Jõgeda, kes alustas juba möödunud hooaja lõpul ja uued juhid Maido Musta, Ingrid Kivi ning instruktor Tiiu Vaikla. Laskeala juhina astub tegevusse Rein Reinoja ja pereemade gruppi liitub Eda Loo. Tarvo Toomes rakendub nuiameeste pere juures ja alustab kasvatusliku uurimusega skautluse tänapäeva ning tuleviku alal.

Õhtupoolikul koostati skautüksuse tegevuskalender, mis Asko Kütti ja Ants Evardi koordineerimisel pandi tabelisse. Lembitu Maleva koondused algavad piduliku avamisega laupäeval, 20. sept. kell 11.00 Peetri kiriku saalides ja kestavad pühade vaheaegadega kuni 30. maini 1981.

Töökalender ja juhtiderull saadetakse liikmetele välja koos esimese ringkirjaga.

Laupäeva õhtul istus maapäev nuiatare kolde ees ja vestis vanu lugusid. Pühapäeva hommikul tegutsesid allüksuste juhtide grupid oma detailkavadega, mis kohe kanti üldkava tabelisse. Lembitu poisse ootab jälle üks huvitav skaudiaasta.

Kokkuvõtlik lõppkoosolek toimus pühapäeva keskpäeval ja varasel pealelõunal lõpetati Maapäev lipu langetamisega. Maapäeva toitsid priskesti Hilja Jukkum ja Eda Loo ja Lembitu lellede noorperemees Mart Mägi jõudis koosolekute ning söögiaegade vaheajal Kotkajärvele püstitada kaks uut lipumasti.

LEMBITU REGISTREERIB UUSI MEHI

Skautüksus Lembitu Malev registreerib uus poisse: hundusid — noolepoisse, skaute — ammukütte, mereskaute — sõjasõitjaid ja vendurskaute — mõõgamehi üksuse ridadesse! Informatsioon ja registreerimine: Harold Kivi 221-9735, Asko Kütti 225-4543, Vello Soots 491-3899 õhtuti.

Skautüksuse pidulik avakoondus on laupäeval, 20. septembril kell 11.00 Peetri kiriku ruumides. Endistel liikmetel, kes jatkavad tegutsemist, ilmuda paraadvormis. Avakoondusel saab ka registreerida ja tasuda liikmemaksu.

Lasteaed alustab tegevust

Toronto Eesti Seltsi Lasteaed alustab nädala sees käivatele lastele tegevust neljapäeval, 25. septembril ja laupäeval käivatele lastele 27. septembril. Mõlematel päevadel algab tegevus kell 9.30 hommikul.

Lähema informatsiooni saamiseks helistada Ilve Vaikla tel. 466-2344 või Ellen Leivat 787-9422.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Mart Niklus Inglismaa eestlaste toetusaluseks

Augusti alguses peeti Leicesteri Eesti Maja pooleaastane üldkoosolek, millest osavõtt oli elav. Osavõtjate hulgas viibis aukülalisena Inglismaa Eestlaste Ühingu (IEÜ) esimees V. Pärtel.

Koosoleku peaõhk seisnes 1979. a. rahaliste läbikäikude ja aruande kinnitamises ja 1980. a. tegevuskava vastuvõtmises. 1979. a. läbikäigu bilanss oli tasakaalus 8.954 Inglise naelaga, näidates ülejääki 2.309 Inglise naela. Arvestades Klubi juures tehtud suurte remondikuludega, kui ka üldise elukalliduse tõusuga, peeti seda ülejääki täiesti rahuldavaks, ja juhatusele avaldati tänu.

V. Pärtel avaldas ka Leicesteri eestlastele tänu senise ohvrimeelse rahvuskultuurilise tegevuse eest ning kutsus üles ka edaspidi sellist rahvuslikku meelekindlust jätkama.

Koosoleku päevakorra lõpetamise järele võttis V. Pärtel rääkimiste all veel sõna, teatades et viimase ESTO-80 raames toimunud III Eesti Rahvuskongressil olevat ta kodumaal tagakiusatavate vabadusvõitlejate aktsioonis võtnud Inglismaa eestlaskonna hooldusele sealse märtri Mart Nikluse, kes viibib praegu Tallinna Keskvanglas „kohtumõistmist" oodates.

Et seda kindlameelset rahvusvõitlejat abistamispakkide saatmisega ta vanemate kaudu abistada ja julgustada, otsustas koosolek täies üksmeeles selle toetusfondi heaks esialgul annetada 30 Inglise naela (ca $81), kuid see toetusaktsioon jääb ka edaspidigi Eesti Maja liikmeskonnale aukohuseks ja südameasjaks.

Vancouveri eestlaskond hooldab poliitvange

Tänavuse Eesti Poliitvangide Aasta puhul on Vancouveris grupp kaasmaalasi organiseerinud eesti poliitvangide abistamist ja on võtnud umbes 15 eesti vabadusvõitlejat, poliitvangi ja nende perekonnaliiget hooldusele. Selleks otstarbeks loodud Vabadusfondi hakkab hooldama Vancouveri Eesti Kirikufond, kus antakse välja annetuste vastuvõtu tõendeid soovijaile tulumaksust vabanemiseks. Annetusi võtavad vastu kõik eesti kogudused ja V. Eesti Selts. Seni on laekunud juba mõnisada dollarit ja loodetakse vähemaid saadetisi juba lähemal ajal teele saata.

Abistamistöö keskseks vahendajaks Vancouveris on Albert Krug (2976 West 6th Ave.), kes on otseses ühenduses Stokholmis oleva Eesti Poliitvangide Abistamise Peakomiteega ja kellelt saab informatsiooni vangide abistamise asjus. Samuti koordineerib ja jälgib ta kirjavahetuse ja pakkide saatmist kogu Vancouveri piirkonnas.

Loenguteseeria Vancouveris

Eesti ainete Kanada ülikooli jõudmise sihiga korraldatakse Vancouveris „Meie Kodu" saalis igal teisel reedel loenguõhtu. Esimene loeng toimub 12. sept. ja sellel kõnelevad Hilja Maisma Hansson „Toidu osa preventiivses meditsiinis" ja Enno Lepnurm „ESTO-80 Rootsis".

26. sept. peab loengu Imbi Tanner Harding teemal „Tallinna arhitektuur", seda illustreerivate valguspiltidega.

10. okt. on üheks lektoriks Mart Laanemäe, kes annab ülevaate „Eesti põlevkivist"; teine esineja on veel määramisel.

24. okt. Ülo Valdma loeng „Variatsioonid muusikas" koos illustratsioonidega klaveril ja samal õhtul veel Katrin Turu ja Anu Rehtlase ühine loeng hammaste tervishoiust.

7. nov. Airi Suomela Vaga ettekanne „Soome rahvaluulest". Teine loeng on veel selgumata.

21. nov. Mara Neumann Pütsep peab loengu „Kohtus käimine" ja teiseks Helmi Lepnurm „Koerte iseloom ja sobivus perekondadesse".

Hooaja viimase loengu 5. dets. esinejad on veel teadmata. Kõik loengud algavad kell 8 õhtul ja vaheajal serveeritakse kohvi. Kavas on peale jõulu samasuguste loengutega jätkamine.

Teadaanne „Estonia" orkestri liikmetele

Orkestri tegevus algab kolmapäeval, 24. septembril s.a. Toronto Eesti Majas. Sama ajal on üldkoosolek algusega kell 7.30 õhtul järgmise päevakorraga:

1. **Koosoleku avamine ja rakendamine.**
2. **1979/80 tegevuse ja kassa aruanne.**
3. **Eelarve ja tegevuskava 1980/81.**
4. **Valimised.**
5. **Kohal algatatud küsimused.**

Palume kõiki orkestri liikmeid osa võtta. Teretulemast uutele mängijatele, kes on huvitatud „Estonia" orkestris kaasa mängimisest. Orkestri harjutused on igal kolmapäeval kell 8 õhtul Toronto Eesti Majas.

JUHATUS

MARET NASSAR

Sündinud 1952. a. Hamiltonis. Keskhariduse saanud Downsview Secondary School'is Torontos. Lõpetas 1978. a. York Ülikooli B.A. Sc. kraadiga. Saavutas 1980. a. kevadel Toronto Ülikoolis Master of Social Work (M.S.W.-) kraadi.

RATAS OPTIK

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

Tel. 465-6251

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 690-5772
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Remenyi house of music

TORONTO PARIMAD MUUSIKALISTE INSTRUMENTIDE SPETSIALISTID.
PEENEMAD JA PARIMAD KLAVERID JA TIIBKLAVERID.
210—230 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M5S 1T8
961-3111

Pinev võrkpallimats Jõekäärul eestlaste ja ukrainlaste vahel. Foto: J. Säägi

Rahvusvahelised spordimängud Jõekäärul

Vähe eestlasi võistlejate ja pealtvaatajate hulgas

Möödunud laupäeval ja pühapäeval, 6. ja 7. septembril toimusid Jõekäärul teised Balti Mängud. Kui 18 aastat tagasi toimusid suurvõistlused ainult baltlastele, mida nimetati Balti Olümpiamängudeks, siis äsja lõppenud võistlusi peaks nimetama rahvusvaheliseks, sest neist võtsid osa peale baltlaste ka soomlased, ukrainlased, poolakad ning isegi mõned ungarlased. Baltlastest oli tugevamalt esindatud leedulased, keda oli saabunud isegi USA-st üle 80-ne sportlase, lätlasi ja eestlasi võistles ainult 10-ne ümber. Vennasrahvas soomlased oli ka välja pannud tugeva võistkonna, mille koosseisus oli üle 50-ne sportlase.

Võistlejad sammusid spordiväljakule oma rahvus- ja klubilippudega ning rivistusid tribüüni ette, kus neid tervitas üldkorraldaja Kalevi Spordiklubi esimees Ricki Rass, kes kuulutas ka võistlused avatuks.

Seejärele süüdati selleks püstitatud urnis olümpiatuli.

Korraldajad, eesotsas Spordiselts Kalevi esimehe Ricki Rassi, abiesimehe Helmut Jaaguste ning juhatusliikmetega (Endla Kannel, Gunnar Konze ja Sergius Laaneste) ning Jõekääru staadioni komiteega (V. Salurand, E. Tigane, H. Novek, M. Purje ja S. Põldma) olid teinud kõik võimaliku, et spordivõistlused ulatuks välja tavaliste spordivõistluste raamistusest ja omaksid sündmusekohase pidulikkuse. Selleks oli korraldatud ka avadefilee, olümpiatule süütamine jne.

Kui 1962. a. korraldatud Balti Olümpial oli kaugelt üle 1000-de eestlasest pealtvaataja ja eesti sportlased osutusid kergejõustikus võidukaiks, siis nüüd oli eestlasi pealtvaatajate hulgas vaevalt saja ümber.

Sportlaste defilees oli anult 3-e eesti perekonda kuuluvaid sportlasi.

Need olid vanemate klassi kuuluvaist Martin Jõgi, kes jooksis laupäeval 5000 m ajaga 22,53.8 ja noored Juta ja Pia Metsala, kelle vanemad ei põlga vaeva, et viia oma lapsi laste suvekodusse, Montreali lähedal asuvasse Lättemäe laskurite treeninglaagrisse ja lõpuks balti spordivõistlustele. Nendega liitusid Jõekäärul veel Toivo Lainevoolu ja Ellen Olvingu vanemad. Need noored võtsid ka võistlustest osa ja tulid kohtadele.

Pühapäeval võistlesid ka vanad veteranid Uno Limit ja Mihkel Türk, kes jooksid edukalt 10.000 m.

Eesti noortele lisandus pühapäeval veel R. Vessmann kes saavutas mitu esimest ja ühe kolmanda koha.

Aktiivseks sportlaseks Jõekäärul toimunud rahvusvahelistel spordivõistlustel oli väike Pia Metsala, keda näeme kaugust hüppamas. Foto: J. Säägi

1962. aastal saabusid USA-st Kanada eestlastele „appi" ligemale 30 võistlejat mitmesugustel spordialadel, kuid seekord jäi abi tulemata.

Laupäeva õhtul toimus Jõekääru Suvekodu saalis spordipidu ja võistlejatele oli saun kõetud.

Võistluse lõppsõna lausus Kalevi esimees R. Rass.

Üldiselt olid võistlused hästi korraldatud, samuti oli staadion heas korras.

Võõrastelt oli kuulda rahulolu ja kiidusõnu. Eriti kiideti tennisväljakut.

J. S-gi

Katõni ohvrite ausamba avamine

Eeloleval pühapäeval, 14. septembril, toimub Torontos Katõnis venelaste poolt mõrvatud Poola ohvitseride ausamba avamine. Katõni ohvrite mälestusmärk püstitatakse Torontos, Ontario järve ääres Roncesvalles St. otsa kohal Kanada ja Ühendriikide poolakate ühisettevõttena. Ausamba avamise puhul peetakse vaimulik missa Toronto kardinali Wladyslav Rubin'i osavõtul High Pargis, High Park Boulevardi idapoolse sissekäigu juures, kell 12 päeval. Mälestusteenistuselt minnakse rongkäigus kell 1.30 avamisele, mis toimub Ontario järve äärses Beatty pargis kell 2.30 p.l.

Katõni ohvrite mälestamiseks soovivad poolakad ka teiste ikestatud rahvaste osavõttu mälestusteenistusest High Pargis, rongkäigust ja ausamba avamisest.. Eestlaste Kesknõukogu Kanadas võtab poolakate pühapäevastest mälestusüritustest osa Eesti lipuga ja palub eestlasi Katõni ohvrite mälestamisest arvukalt osa võtta. Katõni mälestustalitusest võtavad osa ka Toronto Eesti Võitlejate Ühingu ja Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas liikmed.

Mõrvari haud tüliõunaks

FORTH WORTH, Texas — Kohalik kohus teeb tõenäoliselt tuleval nädalal otsuse president Kennedy mõrvari Lee Harvey Oswaldi haua avamiseks ja uurimisprotsessi alustamiseks, kas mahamaetud isik on tõesti Lee Harvey Oswald või Venemaalt Oswaldi asemel Ühendriikidesse saadetud KGB agent nagu seda väidab kaljukindlalt Inglise kirjanik Michael Eddowes. Seni on Lee Harvey Oswaldi vend Robert pannud haua avamisele oma veto peale, mainides, et haua avamine on tema omandiõiguse rikkumine. Robert Oswald on sattunud aga viimasel ajal raskustesse, kuna tal puudub hauaostu leping. Mõningate kuulduste põhjal on Lee Harvey Oswaldi laip hauast juba ammu kõrvaldatud.

Üksik mees soovib
MAAL TUBA KEEDUVÕIMALUSEGA
Vastused VABA EESTLASE talitusse „Pensionär"

Hinnang Stanislaw Kaniale:

Kaval ja jõhker kommunist

VARSSAV — Lääneriikide saatkonnad ja ajakirjanikud on kogunud andmeid Poola kommunistliku partei uue juhi Stanislaw Kania kohta ning saadud informatsioon ei ole eriti rõõmustav. Selgub, et Kania on tüüpiline kommunistliku partei produkt, kelle poliitilised vaated on erakordselt õigeusklikud ning keda tuleb vaadelda kui Moskva truud teenrit.

Partei endine peasekretär Edward Gierek usaldas Kaniale juba üheksa aastat tagasi Poolas kogu julgeolekusüsteemi kontrollimise.

See hõlmas spionaazhi, vastuluure ja politseiteenistuse.

„Kania on sajaprotsendiliselt seaduse ja korra mees kommunistlikust vaatevinklist lähtudes," mainib üks poliitiline vaatleja partei uut juhti iseloomustades. Kui Kania nimetati 1975. aastal Poola kõikvõimsaks poliitbüroo liikmeks, siis mainis üks Lääne-Saksamaa ekspert poola küsimuste alal sarkastiliselt, et Kania on varustatud nende suurte ambitsioonidega ja jõhkrusega, mis on vajalikud kommunistlikus maailmas kõrgel positsioonil püsimiseks.

Kania sündis talupoja perekonnas ja õppis sepaks.

Kuid 1945. aastal liitus 18-aastataselt kommunistliku parteiga ning temast sai parteitööline.

Ta tegi kiiresti karjääri ja kuigi ta oli vähese haridusega, nimetati ta juba 1968. aastal partei keskkomitee administratsiooniosakonna ülemaks, millisel positsioonil ta juhtis partei masinavärki poliitbüroo ja partei sekretäride soovide kohaselt.

Tema eluviiside ja perekonna kohta puuduvad teated. Teda kohanud lääneriikide esindajad mainivad, et

ta omab talupoegliku kavaluse ja visaduse ning et tal puudub täielikult huumorimeel.

Kuna ta on ilmselt täielikult Kremli süsteemi ja mõju produkt, siis on loomulik, et Brezhnev ja tema kaaslased eelistasid teda teisele parteijuhi kandidaadile Stefan Olszowskile, kes on tuntud silmapaistva majanduslike reformide pooldajana.

XV Lääneranniku Eesti Päevade raamkava

XV Lääneranniku Eesti Päevad peetakse Seattles tuleval aastal 26. juulist kuni 1. augustini. Päevade organiseeriv toimkond on nüüd jõudnud pidustuse raamkava valmis. See on järgmine:

Pühapäeval, 26. juulil tutvumisõhtu, asukoht on veel lahtine.

Esmaspäeval, 27. juulil avaaktus kell 2 päeval ja õhtul teater.

Teisipäeval, 29. juulil kestavad kogu päeva spordivõistlused, bridzhivõistlus ja noorte maleturniir. Samuti on näituste avamine. Õhtul on üks pidu õhtusöögiga ja teine samaaegne noortepidu.

Kolmapäeval, 29. juulil proovid, ennelõunat on lastepidu, kell 2 päeval laulupidu ja õhtul teatri kordusetendus.

Neljapäeval, 30. juulil Eesti Organisatsioonide Liit Lääneranniku koosolek, korp! Amiticia kokkutulek, teisi kokkutulekuid, õhtul toimub ball.

Reedel, 31. juulil rahvapidu ja ametlik päevade lõpetamine, kuna laupäeval, 1. augustil on ettenähtud hommikul kella 9-st kuni kella 3-ni pealelõunat loengud.

● Silmapaistva au osaliseks sai noor kaasmaalane Viia E. Valge Chelmsfordist, Massachusettsist, kes oli üheks 141 keskkooli lõpetajast, kes olid valitud igast osariigist ja distriktist kui kõige paremad õpilased osariigis õppetulemuste poolest. Alates 1964. a. antakse neile, kogu Ühendriikides parimaks osutunud keskkoolide lõpetajaile lisaks stipendiumitele erimedalid „Presidential Scholars Medallion". Medalite üleandmine toimus tänavu 30. juunil Valge Maja aias sellekohase tseremooniaga. Noori ja nendega kaasasolevaid vanemaid tervitas seal presidendi nimel asepresident Walter F. Mondale ja medalid andis üle haridusminister Shirley M. Hufstedler.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Pagariäri neile, kel on peen maitse
Äri avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

Üldsusele laialdaselt tuntud Baltimore noorte laulugrupilt
„OMAD POISID"
Selles heliplaadis sulavad kokku ammu- ja vähemtuntud viisid omapärases stiilis ja rütmis, niiviisi hingestades neid vanu laule. Need viisid kannavad meie tunded kord üles, kord alla, vastavalt sellele, kuidas laulude meeleolu haarab meie hinge. See heliplaat on väärtuslikuks lisandiks igale plaatidekogule.
Hind koos postikuluga $9.00 U.S.
Tellida: OMAD POISID, 329 Broadmoor Road, Baltimore, Maryland 21212 U.S.A.

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR
MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

SPORT

Pilk Jõekääru spordielule

Suvekodust on sirgunud üle 25 ujumisinstruktori

Jõekäärul toimusid nagu tavaliselt õppuse kõrval ka ujumiseksamid, mis eesti keeles sooritati. Noorimate tares said päris-algaja märgi Kersti Jaason, Kairi Taul, Tiina Kask ja Thomas O'Connor.

Järgmise eksami sooritajad (eel-algajad) olid Rita Läte, Katriina Küng, Tiina Kask, Betti Veenpere ja Erik Linask. Juba raskema eksamiga (noored) said hakkama Leili Lukas, Elle Palumäe, Erik Valter ja Andre Küttis. Keskmise ujuja eksami tegid sel suvel Siiri Oder, Andres Nurm ja Kia Puhm ning vanema ujuja eksami andis ära Eric Luiker, kel oli see viimane, s.t. 12-nes suvi suvekodus olla, ühtlasi olles hea eesti keeles ja käitumises.

Huvi pakkus noortele pika-maa ujumine, mille eest antakse märke ja mida saab sooritada mitme päeva või nädala jooksul.

Pikim ala on 10 km, milleni ühe nädala jooksul ei saadud. Küll ujusid aga 5 km. Lydia Van der Veen ja Valia Reinsalu. Pia Metsala jõudis 4 km. ujuda, Kia Puhm 3 km., Thomas Olvet 2½ km., Liisa Novek, Monika Roose ja Leili Lukas 1½ km. Teised, kes 1 km. (40 ujula pikkust) jõudsid läbi ujuda, olid Andrus Küng, Alaric Nurm, Karl Konze, Juta Metsala, Eric Luiker, Siiri Oder, Andres Nurm, Maimu Palumäe ja Ruth Küng. Neist mitmed ujusid 10 km. eelmisel suvel. Harrastati ka iluujumist ja veepallimängu. Käidi Simcoe järve ääres, kus ujuti suurte lainetega.

Võistlusteks olid seekord uusi karikaid annetanud perekond Küng ja perek. Reinsalu, eelmisel suvel Toronto E. Ühispank ja perek. Pallandi. Kergejõustikus toimus võistlus teisel suve nädalal, kus purustati või korrati 6 Jõekääru rekordit. Parimad olid Raymond Leps, Tarmo Roosild, Valia Reinsalu j.t. Kolmele esimesele igal alal, nii ujumises kui ka kergejõustikus, jagati Jõekääru nägusaid diplomeid.

Rändauhinnad, mis antakse üheks aastaks koos diplomiga, tuuakse graveeritult järgmisel suvel Jõekäärule tagasi.

Kolme-kordse saamise puhul jääb trofee võitjale, kuid ta muretseb uue trofee asemele.

Ujumises oleks väga oluline, et juba alguses tuleks õpetus selleks vastavate instruktorite poolt. Väga noori lapsi saab õpetada liuglema 10-ne minuti jooksul ja ujuma mõne päevaga, kui nende ujumine pole mitte alustatud koduõpetuse teel valetehnikaga. Jõekäärult on välja sirgunud üle 25-e ujumisinstruktori, keda oleks vaja jägnevateks suvedeks ja iga kasvataja peaks vähemalt „Bronze medallioni" eksami olema sooritanud, et olla abiks pingelisele õppusele ujumistundides.

Jõekääru ujumisvõistlused olid ühtlasi ka selleaasta Eesti ujumisvõistlusteks, kus selgusid parimad ujumisspordi harrastajad.

M.K.

Spordiuudiseid kodumaalt

Eesti meistrivõistlused õises suundorienteerumises peeti Kõrvemaal Läsna metsamaastikus. Seni pole tugevais orienteerumismaades kõrgelt hinnatud õised meistrivõistlused Eestis populaarsust suutnud võita. Tänavu startis 43 meest ja 15 naist, maastik oli hea, kuid rajad osutusid raskeiks. Enamik kulutas õises metsas aega üle kahe tunni, neljandik osavõtjaist ei lõpetanud hoopiski. Meestest tuli 10,3 km distantsil esimeseks J. Tasa, 2) K. Kalm, 3) U. Annus. Naistest 6,8 km distantsil V. Kuuse, 2) V. Rebane, 3) R. Kivikas.

*

Tallinnas peeti Eesti vibulaskemeistrivõistlused. Absoluutseiks meistreiks tulid juba eelmise aasta võitjad Eve Suits ja Mati Vaikjärv. Eriti heas vormis oli Eve Suits, kes tegi viis uut Eesti rekordit: 2x70 m tulemusega 634 silma, 2x60 m 633, 2x50 m 617, 2x30 m 675, FITA-2 2559. Viimane tulemus on üks paremaid kogu N. Liidus. Talle platseerus peagu igal alal järgmiseks V. Holtsmeier, kelle lõpptulemuseks oli 2436 silma.

Meeslaskureist oli esikohal Mati Vaikjärv, kes tegi kaks uut Eesti rekordi: 2x90 m laskis ta 591 ja kogusumma FITA-2 2510 silma. Tema tulemused: 2x90 m 591, 2x70 m 628, 2x50 m 637; 2x30 m oli aga esikohal R. Mikson 682 silmaga.

*

Käärikul peetud kümnevõistlusel oli parim Tiit Pohla 7830 punkti, 2) Tiit Pahker 7585, 3) Valter Külvet 7518, 4) Rein Paju 7216, 5) Heiki Meier 7029 ja 6) Henn Vallimäe 7008 punkti. Sellejuures on Külveti kogusumma uus N. Liidu noorterekord täiskasvanute vahenditega.

*

Belgias, Schildes toimus B. Spasski nimelise maleklubi noorteturniir, millest 18 kuni 18-aastast noormeest 14 riigist osa võtsid. Ülekaaluka esikoha saavutas Tallinna 32. keskkooli abiturient Jaan Ehlvest, kes loovutas saavutatavast vaid pool punkti, olles esimene 8,5 punktiga. Teiseks jäi läänesakslane R. Mainka 6,5, kolmandaks belglane R. Winantz 6 punktiga.

*

IX kirimale maailmameistrivõistlustel juhib endiselt tallinlane Tõnu Õim 11 punktiga 13-st võimalikust. T. Õim võitis taanlase O. Ekebjaergi, viigistas poolaka A. Vaismaniga. Lõpetada on tal veel kolm partiid: läänesakslase P. Malleega, itaallase G. Porrecaga ja idasakslase F. Baumbachiga.

RISTSÕNA NR. 1040

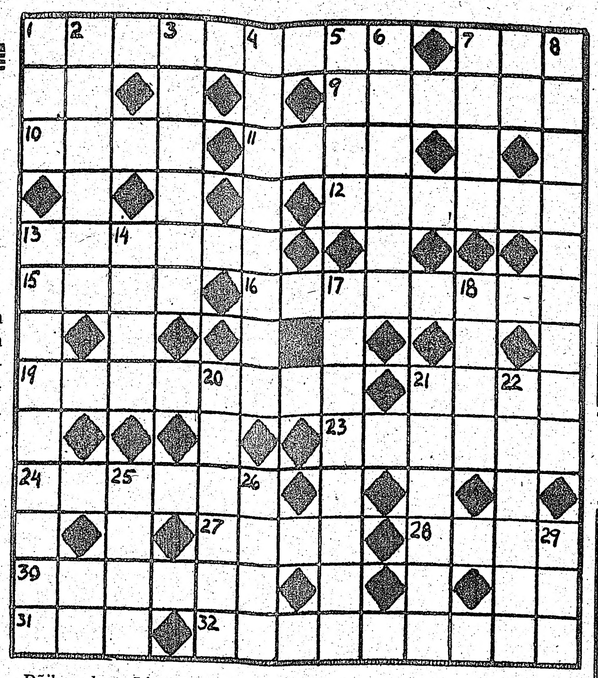

Põikread: 1. Linn Eestis, 7. Ihutud pind, 9. Kiiresti (muusikas), 10. Armastusejumal, 11. Kahe toa vahel, 12. Joonestusvahend, 13. Kuradike, koll, 15. Trepi osa, 16. Ravivahend teatud haiguste puhul, 19. Elu ilusamas osas, 21. Naisenimi, 23. Kuulus inglise maalikunstnik, 24. Leivatükike, 27. Mitte kaugel, 28. Kuningas Vanas Testamendis, 30. Meie kodumaal, 31. Lühend loomaarsti tiitlis, 32. Büroruum.

Püstread: 1. Kehaosa, 2. Sugulane, 3. Tugev, priske, 4. Mälestusmärk, 5. Muistsete egiptlaste püha loom, 6. Ravimtaim, 7. Võõrasisa, 8. Õpilane, 13. Tähtpäev kalendris, 14. Võõrkeelne eelliide, täh. rahvast, 17. Piirkond, ringkond, 18. Võõrpärane mehenimi, 20. Jumalakartlik, 21. Eesti keeleteadlane, 22. Väike neiu, 25. Kala, 26. Kõnekeeles sageli kuuldav vigane sõnavorm, 29. Avar.

RISTSÕNA NR. 1039 LAHENDUS

Põikread: 4. Linne, 7. Lakei, 9. Kalev, 11. Miks, 12. Asuu, 13. Sant, 14. Astuma, 16. Büroo, 17. Karv, 18. Rooma, 20. Vine, 23. Ankur, 26. Sumeri, 29. Baur, 30. Gade, 31. Piir, 32. Pikem, 33. Otsib, 34. Vints.

Püstread: 1. Riis, 2. Unkas, 3. Kamar, 4. Lektor, 5. East, 6. Reuma, 8. Kino, 10. Luuk, 13. Sügis, 14. Agori, 15. Artur, 19. Aabits, 21. Nugis, 22. Emak, 24. Nais, 25. Kuris, 27. Edev, 28. Remis, 31. Pott.

Hullude ja loomade vastu peab kaastundlik olema.

A. H. Tammsaare

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kuigi mõni neist on oma maise teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti riikliku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameestest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS

ARVO MÄGI

EESTI RAHVA AJARAAMAT

Eesti Päevalehe kirjastus Stokholmis 1979. 256 lk.

Kaas, 20 illustratsiooni ja lay-out Otto Pajult, 17 kaarti Eesti ajaloo eriaegadest autori visandite järgi joonistanud Vello Kallas.

Raamat sisaldab kroonika kujul (aasta-aastalt) eesti rahva ajalugu selle algusest tänapäevani koos tähtsamate sündmustega maailma ajaloost, eriti seikadest, mis on mõjustanud eesti ajalugu. Teos kirjeldab eesti rahva ajaloo põhijooni, sündmuste esitamise kõrval kommenteerib autor olukordi, teeb järeldusi ja oletusi. Eriti sobiv noortele kinketeoseks.

Hind $26.— pluss $1.00 saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Salo — Riik ja kirikud	2.70
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	2.70
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	2.70
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	2.70
Blaise Pascal — Mõtted	2.10
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	2.10
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	2.10
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.40

ASTA WILLMANN

Seal kus voolab Amazonas

3.

Noh, ja siis — kohalikud Tupi nimelised päriselanikud lippasid pealegi ihupaljalt ringi, naised kah ning õõtsusid magada rippkiigedes puude vahel — ja meremees, kui korraks jala kuivale saab, on harva raassiteadlik, ennemini omamoodi klassiteadlik: kapten on kapten ja madrus on madrus, mees on mees ja naine on naine — ning eks nõnda see brasiillaste sugu algaski, sedasi üksikult ja üpris omaette... jäädes veel kauaks enamvähem omaette asjaks, sest tollane portugaallane oli enam mere- kui jumalasulane, enam kaubasadamate asutaja kui tindijünger.

Maad palju, kulda vähe

Sestap ei teatud kodumail ka pikka aega, mis just toimus teispool laiu vesi. Alles tükike hiljem, kui too meremeheks hakand Florentsi panga-ametnik, Amerigo Vespucci, koos Concalo Coelhoga hakkas uurima Plate jõe suudmeala, hakkas ka portugaallastele kumama, millise päratu mandriga on tegemist. Ent seljataga venis terve sajand maade-avastusi, nii oldi siis selles suhtes ka juba pisut blasé, seda enam, et uus maa ei turgutand esialgu millegagi ahnuse-kuradit, kulda hakati leidma siin alles 16. sajandi lõpul ning võistlevad hispaanlased olid ametis mandri läänekalda ning Mehhiko ekspluateerimisega, nii et ägedaks rabamiseks polnud mingit põhjust.

Kõik mida uus maa esmahoobil pakkus oli päratu ruum, millega keegi ei osand ega suutnudki midagi ette võtta, mille sisemus oli mitmeti hirmuäratav ja läbipääsmatult troopiline või samal kombel mägine ning ta tihe jõgede võrkki täis takistavaid leetsaljakuid ning kärestikke. Nii hoiduti siis kaldaribale ja hoidutakse praegugi ja nii pole ka probleemid põhiliselt suurt muutund nagu pole muutund ka kiltmaad ning dzhunglid. Ehkküll maa on vahepeal jaotatud 21 osariigiks ja neljaks territoriaalalaks, pealinna ja teda ümbritseva föderaal-distriktiga eesotsas, nii et kaardil paistab kõik olevat à la Ühendriigid, on ⅔ maast ikka veel asustamata ning tohutud kaugused ja eraldatus suurimaid probleeme maa arenguteel, välja arvatud rahva arv, mis oma jõudsuses annab nüüd juba välja 110 miljonit.

Kommunikatsioon erikeskuste vahel on üpris sõre ka praegu, vaatamata viimase 30—40 a. kestel tihenenud õhuteede võrgule. Sestap võivat enim arenend lõunaski leida küllaldaselt neid, kel raske uskuda, et näiteks Maranhao osariik põhjas on ikka tõepoolest osa Brasiiliast ja sestap on kultuurilised erinevused siin ka suurimad maamunal, kosmopoliitse Rio ja Sao Paulo elanikest hingedeni kuski Mato Grosso dzhungli põhjas läänes, kes pole veelgi valget inimest silma saand ega tea ka seda, et ta elab juba mitmendat sajandit Brasiilias või et ta ise seejuures on indiaanlane! Ent ometi valitses üks Euroopa kuningas selliselt maalt kord oma riiki kui oma jagamatut haldusala nii siin kui sealpool Atlanti, nii et ei tahtnudki enam tagasi minna ka siis kui Napoleon polnud kellegile enam mingiks ohuks!

* * *

Maandume Jaanuari-jõe linnas

Ükskõik, et päike on juba tükk aega üleval, hommikut tähistab siiski klaas apelsinimahla tassi kohviga takkapihta. Ja siis — maandumine kõrgustest maagilisse Jaanuari-jõe linna olematu jõe kallastel, millest ainult usuti, et ta on — ühel jaanuari kuu päeval, nimelt, ligemale pool aastatuhat tagasi. Inimene, jah, on küll maistest olevustest see kõige usklikum ja valmis jalapealt uskuma seda, mida ta tahab uskuda, mida on mõnus uskuda ja mis talle seejuures parasjagu pähe lööb. Ning siiasabunud meremeestele lõi pähe, et lahte voolab lai jõgi — nii sinimeeldivad olid mäed, nii hubased tundusid orud, et oli võimatu mitte uskuda ka jõe olemasolu. Ja nii ongi jõgi jäänd enamvähem usuasjaks, elades kohinal, õieti mürinal edasi linna nimes: Rio de Janeiro — kaasaja rahvusvaheliste seiklejate, vabatahtlike pagulaste ja õnneotsijate pesa. Maailma kaunemaid linnu, öeldakse, merelt vaadates iseäranis. Mina aga vaatlen teda hetkel ülevalt lausa „lagipähe", nii et jääb nägemata linna kaunis profiil, kui tal seda ongi, hakkan äkki kahtlema, sest kes ütleb, et inimesed seda teps ära ei vaheta mägede siluettidega taevarannal, millede vahel ta asub...?

Maailma lennuvälju, seevastu, võib vabalt üksteisega ära vahetada, seest kui väljast. Nõnda siis vaatlen kohvrit ootates inimesi, noid brasiillasi. Esimesel pilgul paistab kõik nagu Manhattanil, nahatoonid käivad üpris heledast õige tumedasse, hoiduvad aga suuremalt osalt siiski tuhmja messingi kanti, ja see näikse märkivat mingit põhilist kokkusulavust muidu nii üpris kirevas pildis, mingit raca brasileira't ka oma vahelduvuses, mille arenguks kõik eeldused olid olemas juba kohe alguses. Vastupidi hispaanlasele, ei pidand portugaallane ennast ei suureks võitjaks, kangeks alistajaks, ei agaraks koloniseerijakski.

Arakarand madrusel või merehädalisel nisukest asja vaevalt pähe lööb, veelvähem degredado'l, kurjategijal, saadet siia oma karistust kandma — kuningliku käsuga elada pärismaalastega „ühes summas" ja õppida ära ka nende keel. „Summas elamine" laabus jalapealt juba enne igasugust käsku; keele asjus tulid peagi jesuiidid appi, kes Tupi sõnavarast keerutasid kokku mingi üldkeele, lingua geral'i, nii et omavaheline läbikäimine hakkas rohkem ka nii abstraktsel või koguni vaimsel pinnal vedu võtma. Ja märkimisväärne on — kes aga siia tuli, kas omatahtsine uusasukas, Portugali väiketalunik, poolteralane, kellele neegri-orjad kodumail olid saand võistlevalt odavaks tööjõuks ja neid hakati Portugali sisse tooma juba ju 1450-date aastate paigu, või vaesestund aadlik, või ka ristiusku pöördund juut, kellele inkvisitsioon oli sellele vaatamata ohuks — kõik nad kohanesid suurepäraliselt, nii et üksikuist sugu-harudest said peagi vohavad sugu võsad, mitmetlaadi legendaarsete „esi-isadega" eesotsas.

Legendaarsed „esi-isad"

Kuulsaim kõigist on Diogo Alvares Correia, kes Bahias pardalt maale hüpates ühteaegu ka kohaliku indiaanlaste ühiskonna tippu hüppas — seda kaasatoodud ning siin ennenähtamatu tehnoloogilise uuenduse, tuletegemise kunsti tõttu, nimelt. Sestap hakati teda hüüdma Caramaru ega pandud ka pahaks ta erakorraliselt arvukat naiste hulka ning nõnda olid tal vaba käed — või kuidas seda öelda — esimese eht-brasiilia perekonna asutamiseks, milleni paljud brasiillased veel tänapäevalgi oma esivanemate jälgi ajades püüavad välja jõuda. Siiski, nii kaval oli too Caramuru küll, et oma suurejoonelisele külaskäigule tagasi Portugali, võttis kaasa ainult ühe naise, kel siis võimaldus teha õuekummardust koguni Catherine de Medici'le ning lõbustada Valois' kuningaid, mis moodi just, pole kirjades nii väga täpselt öeldud.

Igatahes ei takistand kahte põhitsivilisatsiooni ühendava liili kasvu ei seadus ega ka moraalsed või raassi eelarvamused ja nõnda sai caboclost, portugaallasest mehe ja indiaanlasest naise järeltulijaist, uus päriselanik, maa tõeline asustaja ta kirde osas ning nõnda ka Portugali koloniaalpoliitika juurutaja.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Peetri kirik 25-aastane

Koguduse õpetaja vaatab oma veerandsajalisele tööväljale

Pühapäeval, 21. sept. tähistab Peetri kogudus Torontos oma jumalakoja 25-aastast edukat tööaega. 25. septembril 1955. a. pühitseti kirik ja nägus jumalakoda on olnud nüüdseks veerandsada aastat koguduse teenistuses, aga samal ajal, eriti just algaastail on olnud kogu eesti ühiskonna vajadusteks. Juubeli puhul küsitleme praost Oskar Puhmilt tema muljeid ja kogemusi vaimulikuna selle ehitamisel ja hiljem kujunemisel.

Praost O. Puhm meenutab eesti ühiskonna kujunemisaastaid Torontos, kui kõike tuli looma hakata. Ei olnud rikkust ega vara, ei oma ajakirjandust ühenduste loomiseks. Kõige pealt tuli alustada usulise elu organiseerimisega, kuid eriti tähtis osa oli abistamistegevusel, kus õpetaja püüdis kõigile abiks olla. Tihti oli ta kodu nagu vastuvõtubüroo, kus inimesi igal viisil aidati. Kõige pealt tuli Saksamaalt metsatöölisi ja koduabilisi, hiljem järgnesid tulijad Rootsist.

Eestlastel oli seitse aastat kasutada St. Johni luteri kirikut. Kuid seal oli väga palju tegevust, mis hakkas tööd pidurdama. Kiriku ruumid ei olnud ainult kirikuliseks tööks, vaid ka kultuurilistele organisatsioonidele.

Kõiksugune rahvuslik tegevus oli pastoril korraldada, kuni Toronto Eesti Selts selle töö üle võttis.

Kuid selle ajani oli kirik kohaks, kus teeniti eestlasi usulisel, immigratsiooni asjaajamisil ja kultuurilise tegevuse aladel. Eesti kool, skaudid ja rahvatantsijad alustasid oma tööd just selle kiriku juures.

Selletõttu hakati peagi mõtlema oma kirikule. 24. septembril 1951. a. pandi alus kiriku ehitusfondile. 16. veebruaril 1953. a. osteti krunt ja 20. märtsil 1955. a. pandi kirikule nurgakivi. Esialgseist kiriku plaanidest tuli kolmandiku võrra kahandada finantside puudusel. Ehituskapitaliks tehti sisekorjandus, saadi abi Missouri sinodilt, kuid on nüüdseks juba aastaid olnud võlavaba.

Kiriku plaani valmistas arh. M. Bach. Stiililt lähtuti eesti tarest. See ehituslaad saavutas sellal tähelepanu, seda tuldi kaugelt vaatama, oli Toronto ülikooli arhitektuuriosakonnas musternäidiseks ja pilt avaldati mitmes Torontot käsitlevas pilditeoses. Huvi tingis selle uudsus. Kuigi kogudusel polnud palju raha, taheti sinna panna midagi oma rahva omapärast.

Kirikus on kõik originaalne, sarikad lähevad üles nagu mõtet Jumala poole juhtides.

Ka hiljem ehitatud uus altar on eesti ehitusstiilis tehtud, sest kasutatud ristnurk on soome-ugri rahvaste omapära.

Kiriku juures on taotletud lihtsust, mis on suure kunsti põhiolemuseks. Samuti on eesti mustreid kasutatud kiriku sisekujunduses.

Kirikus puudub altaripilt. Esialgul sunniti Toronto linnavalitsuse ehitusosakonna poolt sellele kohale orel oma paljude viledega, kuigi eesti arhitektid kinnitasid, et rõdu on küllalt tugev oreli kandmiseks. Hilisema ümberehitusega on orel pandud selle õigele kohale. Ja uus altar, kantsel ja õpetajate iste on väga stiilselt kujundatud ning valmistatud puhtast puidust, kus on rakendatud eesti muster ja usuline motiiv ning kolmnurksus. Samas stiilis on ka ristimispakk, mis on nii kombineeritud, et sinna saab panna kolmenurkse ristimisastja, kuid võib olla ka kõnepulditks. Kiriku ehitusega alustas M. Bach ja lõpetas arh. A. Elken.

Tagasivaadates on märgata erinevaid ehitamise faase. Esimeseks valmis kirik ja alumine suur saal. Järgnes väiksema saali ehitamine, mida saab ühendada liikuvate seintega üheks ruumiks. Kirikus on 500, all saalides 400 kohta. Kolmas faas oli koguduse õpetaja eluruumide ehitamine koos ruumidega naissektsioonile, noortele ja teised väiksemad ruumid.

Koguduse naisring on algusest peale väga edukalt töötanud pastori abikaasa Meeta Puhmi juhatusel.

Neil on oma väga kaunilt sisustatud ruum, samuti on väga huvitav noorteruumi tüveotsadest lõigutud seinakujundus, milline ruum on mõeldud noortetegevuseks, kuid mida kasutavad ka skaudid ja gaidid. Viimaseks faasiks oli torni ehitamine. Ka see oli alul kavandatud erinevana, kuid läinuks sellisena liiga kalliks ja tuli muuta. Kuid ka uus torn on omapärane ja äratanud inimeste tähelepanu.

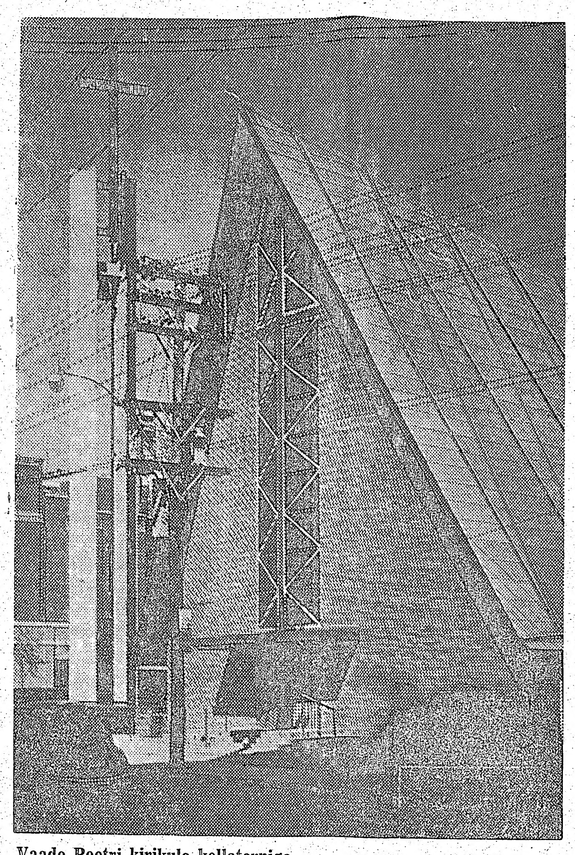

Vaade Peetri kirikule kellatorniga.

Kiriku elus on olnud muusikal väga suur osa täita. Kiriku Saksamaalt tellitud Walcker-nimeline orel on väga hea kõlaga. Oma 18 registriga kuulub see väike-orelite kategooriasse, kusjuures registrite valik on tehtud selliselt, et on võimalik esitada romantikute orelikompositsioone ja tänapäeva komponiste. Loomulikult on orel ideaalne terve eel-barokkajastu orelimuusika jaoks. Kuna kirik on kujundatud nagu kodu, inimeste hingekoduna, siis annab kiriku ehitus oma puidu kasutamisega orelile pehme ja kõlava hääle.

Nüüd esinevad noored altariruumis, koor rõdult. Noored on ka kiriku muusikaelu juhid, Charles Kipper juhatab Cantate Dominot, Margit Viia pühapäevakooli ja leerieelsete koori, noortekoori „Lootust" Rosemarie Lindau ja Vaimulikku orkestrit Inga-Pia Korjus.

Kuna koguduse liikmed noorte muusikalist tegevust hindavad, siis on tehtud terve rida anonüümseid annetusi selle töö edutamiseks.

Kuigi koguduse elu on praegu aktiivne, tekitab siiski muret tuleviku küsimus. Eestlaste sündivus on väga madal: kui omal ajal oli üle 90 sünni aastas, siis nüüd on see alla läinud 25-le. Vastupidi on olnud suremistega, kui alul oli see arv väga väike, siis pärast 30 siinoleku aastat, on suremiste arv aastas juba 50 ja üle selle.

Praost O. Puhm ütleb, et koguduse tööd kannab teatud grupp, kes aga jääb väiksemaks. Noori aga sellisel määral ei tule asemele, ega rahvas ei täida enam oma liikmekohustusi selles ulatuses nagu enne. Selle tõttu läheb raskeks eelarvega välja tulla, kuna kiriku majandamine on kalliks läinud. Seepärast tuleb ränka tööd teha, aga kuna ei ole juurdetulijaid, siis ei ole parata. Samuti jääb alatasa väiksemaks leerieelsete noorte arv, kuid laste vähesus on eesti ühiskonnas üldine nähe. Kuid tagasiminekut pole olnud koguduse vaimses elus, töötatakse suure hoolega ka siis kui igal alal ei saa enam edu olla. Kuna pole lapsi ja mitmed vanemad ei tunne tahtmist ega aega kirikusse tulekuks ja oma laste pühapäevakooli toomiseks, siis kirik ei saa võistelda teiste ettevõtetega.

Ainult need lastevanemad, kes tunnevad usulist huvi, toovad oma lapsed pühapäevakooli.

Kuid oma kirikus on veerandsaja aasta jooksul olnud koguduse 1416-st laulatusest 900, ristitud on 1616-st 800, surmajuhtumeid on olnud 761-st 550 ja armulaual on käinud 23000-st 20000.

Kuid nagu märgitud pole kirik täitnud üksnes usulisi, vaid ka rahvuskultuurilisi ja noortetöö ülesandeid. Kogudus on andnud oma ruume noortele tasuta kasutada, makstes ise sellega seotud kulud.

Praost O. Puhm tähendabki lõpuks, et tahab südamele panna, et inimestel oleks arusaav suhtumine kogudusele, et koguduse töö seisneb ainult liikmete oma annetusile, kuna meil pole kusagilt mujalt abi saada. Kui rahvas jääb väikse annetuse juurde, siis see ei aita kogudust majandada. Oleks soovitav, et koguduse liikmed katsuksid oma käed siiski avaramad hoida, sest sellest oleneb koguduse tulevik.

Ja lõpuks puudutades ta enese töökoormust suure koguduse teenimisel, ta ütleb et see on väga raske. Tervise tõttu on praegu ka abilised välja langenud, nii on ta silmapilgul koguduse asjaajaja ja majahoidja. Kuid ta ütleb, tänu Jumalale, on tal tervist olnud ja tahab veel paar aastat vastu pidada.

Peetri koguduse jumalakoja veerandsajalises ajaloos on olnud mitu kiriku täiendamise faasi. Üheks oli altariruumi suuremdamine kiriku pikendamisega. Pildil vasakult teine koguduse õpetaja Oskar Puhm, ehitusettevõtja Karla Betlem ja arhitekt Ants Elken, uurimas ehitusega seotud küsimusi.

VABA EESTLANE

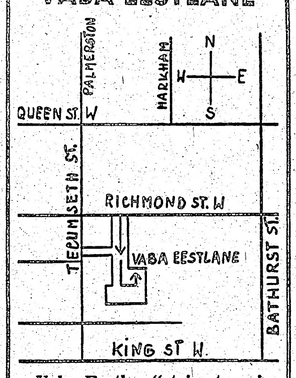

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: P.O. Box 79, Stn. C
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-0495
2. Mrs. Leida Mariey
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

Kui naine on kurat, siis ilma kuradita ei saa. A. H. Tammsaare

HERBERT SALU

MUST LAGI ON MEIE TOAL

ESSEID KIRJANDUSEST

Raamatus on valik kirjandusteadlase H. Salu hilisemast esseetoodangust, kus keskne rõhk on Juhan Liivi luule lahti mõtestamisel.

256 lk. — Hind köites $16.00, postikulu $1.00

Saadaval Vaba Eestlase talituses

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

231 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8—2. Esmasp. suletud.

Valmis eesti keele lauseõpetus

Äsja ilmus trükist Valter Tauli „Eesti grammatika" teine osa, 350 lk. Teose kümnes peatükis kirjeldatakse eesti keele lauseõpetust.

Eessõnale, sisukorrale, lühendite ja märkide seletusele ning kasutatud terminite avamisele järgneb sissejuhatus milles tutvustatakse sõnaühendite liike eesti keeles ning lauseõpetuse põhimõtteid. Järgnevas peatükis kirjeldatakse verbi vorme ja nende tähendust. Teose mahukaimaks osaks on kolmas peatükk „Põimühendid", mis käsitleb kõiki eesti keeles arvukaid sõnaühendeid. Omaette peatükkides käsitletakse vaeg- ja lünklauseid, põimlauset, rindühendeid, küsilauseid ning asesõnade tarvitust. Peatükis „Rööpväljendid" käsitletakse mitmesuguseid paralleelvorme. Eraldi peatükk on pühendatud sõltumusele, milles esitatakse nii pöörd-, omadus- kui ka nimisõnade rektsioone loetelude näol. Lisana on toodud ülevaade kirjavahemärkide kasutamisest. Raamatu lõpus leiduv indeks koosneb kahest osast: üks juhatab kätte käsitletud vorme, teine näitesõnu.

Vastse lauseõpetuse käsitlus on süsteemne: enne näited, siis vastava küsimuse selgitus sõnajärje, tähenduse ja vormi kohta.

Teose kirjastajaks on Upsala ülikooli soome-ugri keelte kateeder. Tellida saab otse kirjastajalt aadressil Finsk-ugriska institutionen, Box 513, 751 20 (posti jooksev arve 18 54 25 — 6). Hind 120 Rootsi krooni, välismaal vastavalt rahakursile.

V. Tauli: „Eesti grammatika II. Lauseõpetus". Upsala, 1980. 350 lk.

FINN-AUTO

Teen kõiki mehaanilisi parandusi
(mitte keretöid)

3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553

RISTO SAARENVIRTA

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E 1044

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lensside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

Tagasiteel Stokholmist New Yorki peatus Eesti Vabariigi esindaja Ameerika Ühendriikides peakonsul Ernst Jaakson Londonis, et külastada sealset Eesti Vabariigi saatkonda ja võtta kontakte ka Briti välisministeeriumi Euroopa ning Vene osakonna juhataja Mallabyga. Saatkonnas oli külalise vastuvõtjaks administraator Anna Taru abikaasaga. Välisministeeriumiga kontaktides informeeris peakonsul Jookson Eestit puudutavaid küsimusi, muuseas oli kõne all ka eelseisva Madriidi konverentsiga seotud probleemid.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 11. septembril 1980 — Thursday, September 11, 1980

Opositsioon Eestis ütleb:

KIREV MAAILM Täname neid, kes ei tulnud olümpiale

MOSKVA (DN) — „Tänu kõigile, kes ei tulnud olümpiapurjetamisele Tallinna. Te võisite näha televisioonis kui hapu nägu oli Leonid Brezhnevil olümpiamängude avamisel. Ta oli arvesitanud paljude turistidega ja suure valuuta sissevooluga. Nüüd jäid lääneturistid tulemata ja saadi vähe välisvaluutat tulevikus relvatehnoloogia ostmiseks."

Seda ütles eesti opositsionäär, nn. dissident rootsi ajalehe Dagens Nyheter Moskva korrespondendile Staffan Testile. Et paljud Tallinnas olid õnnetud turistide ärajäämise pärast, see ei teinud muret Eesti opositsioonile.

Tallinn on olnud kulissidelinnaks olümpiamängudele.

Tuhanded sõjaväelased saadeti Tallinna Riias asuvast sõjaväekoolituskeskusest ja viis vagunitäit sõdureid toodi rongiga Kaukaasiast.

Enne olümpiamänge saadeti Tallinnast välja umbes 5000 „kriminaalset" isikut, kellele ei antud luba enne 5. augusti tagasi tulekuks.

Suured olümpiaehitused olid puhtakujulised potjomkinikulissid. Uueest hiigelsuurest postkontorist oli avatud ainult üks osa. Selle telegraafiosakonnas olid kasutamiskõlblikud ainult pooled telefonidest.

Postkontori läheduses oli äritänav välismaise pangaga ja suurte vaateakendega. Kahes kolmest uuest majast oli ainult ühel vaateaken kasutamiseks olümpiamängude puhul.

Kõik oli tehtud, et anda mööduvale ajakirjanikule muljet hästi korras olevast keskusest.

Uusehituste taga olid armetud tööstuskvartalid. Uutesse majadesse tulevad aga pärast olümpiamänge parteitegelased, kuna tavalised inimesed peavad edasi elama oma korterites kaugel äärelinnades.

Linna vaateaknail on olnud esemeid välismaalaste mõjutamiseks. Ühel aknal oli olümpiasümbolitega riietusese, kuid seda ei olnud võimalik osta vaatamata sellele, et vene seaduse kohaselt peavad kõik vaateaknal olevad esemed olema äris müügil. Isegi müüja ütles, et aknal olevad esemed on ainult „olümpiadekoratsioonid".

„Me teame, et pärast olümpiamänge hakkavad hinnad Tallinnas tõusma ja meil on raskusi toiduga, aga olümpiapurjetamise boikoteerimine oli seda väärt," arvas üks eestlane.

Kui ajakirjanik küsis, miks opositsioon Tallinnas ei kasutanud olümpiamänge demonstreerimiseks, vastatakse talle, et kui sa seisad silm-silma vastu sõjaväe ja erariides politseinikega, siis ei tõmba sa välja Eesti vabariigi lippu. Igal juhul tema ei olnud valmis seda tegema, sest karistus sellise demonstratsiooni eest on Eestis karm. Neli noort, kes Eesti vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril, tõmbasid üles sini-must-valge lipu, on nüüd mõistetud kahest kuni poolteise aastani vanglasse.

Kohtuotsus tehti juba enne olümpiamänge, 13. juunil. 19. juulil, päev enne kui rootslase Gunnar Eriksoni poolt pühitseti sisse olümpiaregatt Tallinnas, mõisteti tuntud baptistiõpetaja Herbert Murd üheks aastaks vanglasse.

Põhjus karistuseks oli „spekulatsioon", kuna ta oli müünud ühe välismaa kitarri ühele sõbrale.

„Aga kõike ei jõuta karistada, isegi kui igat neljandat praegu jälitatakse ja pealt kuulatakse," ütles üks eestlane. „24. veebruaril oli mitmeid noori Tartus, kes hüüdsid lööksõnu ja demonstreerisid oma sallimatust ning rahuldamatust. Politsei moodustas ringi ümber platsi ja kihutas kõik linnast välja, pannes enne kirja nende nimed, aga laskis nad karistuseks pika tee koju jalutada."

36 eestlast esitasid N. Liidu ülempresiidiumile märgukirja, nõudes õpetaja Mart Nikluse vabastamist. Mart Niklus arreteeriti politsei poolt möödunud kevadel.

Ta on varem seitse aastat vanglas istunud, põhjusel, et ta saatis fotosid välismaale.

Pärast vabastamist ei saanud ta enam töötada oma spetsiaalalal ja kuulati KGB poolt mitmel korral üle.

EESTI MAJA vajab NAIS- või MEESSOOST KOJAMEEST

Informatsiooniks helistada 466-6237

Vene Läänemerelaevastik liikvel

Võtab osa idariikides suurtest manöövritest

HELSINGI — Eesti rannikul Tallinna madaliku ja Naissaare vahel märgati kolmapäeval, 24. augusti hommikul umbes viie meremiili laiust õlivööndit ja soomlased kartsid, et see võiks jälle ohustada Soome rannikut. Merevalve tähelepanekute järele see vöönd kadus, kuna mere pinnal olnud õli oli haihtunud.

Mõned päevad varem soome ametivõimud märkasid, et N. Liit oli keskendanud oma laevastikujõud Tallinna ja Naissaare vahelisele Tallinna lahe alale.

Vähemalt osa neist laevadest võttis kütteainet merel ja soomlaste arvamise kohaselt võis õli tankimisel merre pääseda.

Suurem osa Tallinn-Naissaare vahel olnud laevadest oli aga reedeks, 26. augustiks eemaldunud.

Nädal enne oli Soome Päämaja saanud N. Liidult ametliku teate, et Varssavi liidu riigid alustavad ühiseid manöövreid septembri alguses kogu Ida-Euroopa aladel.

„Relvavendlus 80" nimelisest manöövreist võtavad osa ka N. Liidu Läänemerelaevstiku üksused.

Nende manöövritest osavõtvate üksuste viimisest Poolasse räägiti Washingtonist saadud teateil kui vastuabinõust Poola kriisiolukorrale. Samad allikad meenutavad ka 1968. aasta sündmusi Tshehhoslovakkias ja sel ajal peetud sõjalisi manöövreid Varssavi Pakti riikides.

Käbide teekond kännu ja juurte juurde

Heino Jõe, Lugu käbist, lugu kännust. Metsakodu kirjastus, Ränikiviküla 1980.

Kuigi vanasõna ütleb, et käbi ei kuku kännust kaugele, on känd saanud oma suuruse ikkagi juurtest, mis keskonnast jõudu on ammutanud. Tänapäeva rahvaste juurte otsimise ajastul, ongi õigem ka käbi puhul otsinguid alustada kännu alustest juurtest.

Seda teekonda juhendab Heino Jõe nii noortele kui ka vanadele mõistetavas selguses oma uues teoses „Lugu käbist, lugu kännust"; mõneti on see mõeldud siiski käbidegeneratsioonile kännupõlvkonnalt.

Raamatu ilmumine on seoses Rootsis eesti Metsakodu skaudimaa-alal asuva Ränikiviküla mõistete ja esemete kirjeldamisega.

Ometi on see kirjutatud nii laialatuslikult, et toob lähedale kõigile eestlastele nende vanemate ränikivikultuurist pärinevuse selle kõigi ilmingute ja elutavadega, mis ühe rahva juurde aegade algusest on kuulunud.

Nii see ongi kujunenud vanarahva tarkuste õppimise käsiraamatuks ja kuigi autor mõtleb esmajoones noortemalevaid, on see nii oskuslikult koostatud, et annab kõigile hea ülevaate oma juurtest, sellest kust pärinetakse. Vaevalt leidub meie hulgas palju neid, kes aastakümnete tagusest õppimisest seda kõike mäletaksid. Kuid raamat on ka suurepärane käsiraamat eesti täienduskoolidele, kus lühida teksti, aga hea pildimaterjaliga tehakse asjad ja olud mõistetavaks.

Lugeja viiakse Vana-Eesti maaelu, mis ju ainsaks vormiks tollal oli, iseloomu, oskuste, teadmiste ja koguni tarkuse juurde, mille sügavad etnograafilised teadmised on autor suutnud igakülgselt esile tuua, nii et kerges pildiraamatu laadis saame teadlikuks oma rahva olemasolust ja kujunemisest nende võimaluste piiris,

mis on ajaloo kestel olnud, aga mille vaimne suurus väljendus vägagi imponeerivalt rahvaluules. Neid värsikatkeid on autorgi nii näiteks kui ka kinnituseks teoses kasutanud.

Mineviku Ränikiviküla inimeste elu keskseiks kujudeks on taat ja memm, nende tööd, inimelus nii oluline tule saamine, mis on olnud kodukolde soojendajaks, valgustajaks aga ka pühaduseks. Kuusk õpetas meest maja ehitama, mis kordkorralt arenes püstkojast soome-ugrilike nurkehituste rajamiseks. Tekivad loomad koduabilistena, kes valvavad kirstudes hoitavaid varandusi. Eesti mees oli osav puunõude valmistaja, nagu memme poolel olid kudumine, ketramine.

Autor vaatleb sauna osa inimelus, elumaja, sepatöid, tervishoidlikke maarohtusid, andes mida korjata, millal, kasutamisviisi ja ravitoime. Kuid selles on veel lugu lokulauast, sarvede ja kontide kasutamisest, mänguesemeist ja mitmest muust kunagi nii omaseist tegevusaladest.

Lõpuks käsitleb H. Jõe tuld tuha all.

See on imetlusväärne, kui kaua püsib säde peidetuna tuhas, see on nagu meie rahva vabadustahe,, mis olnud aastasadu ja nüüdki ootamas uueks lõkkeks süttimist.

Raamatu toredad joonistused jätavad väga meeldiva mulje autorist joonistajana ja seletav tekst jutustajana, ka juhendajana. Need kaks omadust on hea teose aluseks, milliseks tuleb igakülgselt hinnata H. Jõe jutustusi käbist ja kännust.

Omalt poolt tõstab see üles idee, miks ei võiks selliste suurepäraste võimetega autor igal aastal anda ühe sellelaadilise raamatu noortele, kus ka teisi aspekte vaadeldakse eesti ajaloost ja olmusest. Selline odavam trükimoodus võimaldaks uute väärtuste jõudmist nii noorte kui ka vanemate lugejate rõõmuks ja teadmiste suurendamiseks.

Pantvangide küsimus Iraani parlamendis arutusele

TEHERAN — Iraani parlamendi väliskomisjon avaldas soovi, et parlament alustaks ameerika pantvangide küsimuse arutamist eeloleval laupäeval. Inglise valitsus teatas Iraani valitsusele, et ta sulgeb oma saatkonna Teheranis kuna ta kardab, et Iraani terroristid vangistavad inglise aatkonnaametnikud kättemaksuks 70 iraanlase vangistamise eest Londonis. Iraani üliõpilased korraldasid 4. augustil Ühendriikide saatkonnahoone ees Londonis suure demonstratsiooni, mis lõppes kokkupõrkega politseivõimudega. Kohus otsustas maalt välja saata 44 iraanlast, kes saadeti politsei- ja immigratsioonivõimude poolt Londoni lennuväljal lennukisse ja saadeti tagasi Iraani.

USA välisministeeriumi esindaja Balti komitees

Välisministeeriumi Ida-Euroopa küsimuste direktor Peter S. Bridges viibis 18. augustil Ühenddatud Balti-Ameerika Komitee koosolekul Washingtonis, kus ta andis seletusi Balti küsimuste kohta. Külaskäik oli ühtlasi tutvumisvisiit, sest P.S. Bridges nimetati alles äsja Ida-Euroopa küsimuste direktoriks.

Ida-Euroopa osakond välisministeeriumis hõlmab Albaania, Bulgaaria, Tshehhoslovakkia, Ungari, Poola, Rumeenia, Jugoslaavia, Eesti, Läti ja Leedu küsimusi, N. Liidu jaoks on välisministeeriumis eriosakond.

Koosolekul olid kõne all Radio Free Europe, Ameerika Hääle, Madriidi konverentsi ja Eesti, Läti ning Leedu praeguse olukorra küsimused.

P.S. Bridges on töötanud välisministeeriumis 1957. a. alates. Aastatel 1962—1964 ta töötas USA saatkonnas Moskvas.

TUTVUSTAME UUT SÜSTEEMI

„KUI TE EI VÕIDA ÜHEL VIISIL, SIIS VÕITE OMETI KOLMEL TEISEL VIISIL VÕITA PROVINCIAL'I."

Nalja

Autoomanik härra Siidirätsep seisab kohtulaua ees. Ta oli ajanud autoga rattasõitjale otsa. Kohtunik küsib:

„On teil eelkaristusi?"

„Ja kuidas veel! Niipea kui rattamees jalule sai, andis ta mulle kõige koledama koslepi."

RAHVARÕIVA-KLASSIS ALGAB ÕPPETEGEVUS

Northern Technical School'is, 851 Mt. Pleasant Rd. on eestlaste rahvarõiva valmistamise klassi registreerimine 22. sept. õhtul kella 6—9 ja 23. sept. kella 7—9.

Kõik kellel on südames meie rahvuslik tekstiilkunst, palutakse ilmuda 1. okt. õhtul tundi kell 7.30.

Informatsioon tel. — 239-9587.